

Асом ЗИЁ

ЙИЛЛАР ИНЪОМИ

Шеърлар, ҳикматлар, дoston

ТОШКЕНТ
“АДАБИЙОТ”
2021

УЎК: 821.512.133-32
КБК: 84(5Ў)6
Т 71

Асом, Зиё

Тонг насими. *Шеърлар, ҳикматлар, дoston* [Матн]:

Асом Зиё. – Тошкент: «Adabiyot», 2021.

– 144 б.

ISBN 978-9943-7108-2-5

Ушбу тўпламдаги шеърларда болаликнинг беғубор дамлари чексиз соғинч билан куйланади. Садоқат ва муҳаббат улуғланган "Вафо" дostonи таъсирчанлиги билан ўқувчиларни бефарқ қолдирмайди. Ҳикматлар эса ҳаётий тажрибалар маҳсули сифатида ўзига хос сабоқ беради.

Китоб сизга мутолаа завқини ҳады этади, деган умиддамиз.

ISBN 978-9943-7108-2-5

© А. Зиё, 2021
© "ADABIYOT", 2021

**МЕНИНГ
БОЛАЛИГИМ – СИЗ**

(Болаларга бозорлик)

ҚУЁШИМ

Узумларга ранг бериб,
Асал этган ўзингсан.
Меваларга таъм бериб,
Шакар этган ўзингсан,
Меҳридарё қуёшим.

Чехрангда доим кулги,
Олам кўз-қароғингда.
Табиат гўзаллиги
Ҳар лаҳза ардоғингда,
Меҳридарё қуёшим.

РАҲМДИЛ

Ака, эшик орасидан
Совуқ кирар ғизиллаб,
Бармоқларим музлатди,
Ингравордим изиллаб.

Эшикни оча қолай,
Олсин бироз исиниб.
Эшигимиз орасида
Юрмасин-да қисилиб.

АСАЛАРИ ҚЎШИҒИ

Эҳ, ғунчажон,
Ғунчажон,
Сендан ором
Олар жон.

Ажойиб
Жамолинг бор.
Коса тўла
Болинг бор.

Эркаланиб
Яйрайман,
Косангдан
Бол ялайман.

Йиғиб-йиғиб
Хонамга,
Улашаман
Одамга.

ЧИН ДЎСТ

– Кўзинг тўла
Жиққа ёш,
Сени урди
Қай бебош?!
– Дўстим Зафар
Қоқилиб,
Тушди ерга
Йиқилиб.
Жони оғриб
Йиғлади.
Беҳол бўлиб
Ингради.
Раҳмим келиб
Дўстимга,
Ёш келди-да
Кўзимга.

МАҚТАНЧОҚ

Ўзин кўриб кўзгуда
Чивин: “Аканг зўр”, деди.
У ёқ-бу ёққа юриб,
“Салобатим кўр”, деди.

Ҳатто катта хона ҳам
Келиб қолди унга тор,
Ғурур билан муртини
Қимирлатди неча бор.

Сўнг ҳовлида ўзича
Ороланди бериб зеб.
“Ҳа, чиндан зўр экансан”,
Деди чумчуқ тутиб еб.

ГУЛБАҲОР

Томчи томар
Тарновлардан
Тиқ, тиқ, тиқ:

– Кун илиди,
Сожида қиз,
Чиқ, чиқ, чиқ...

Шамол келиб
Эшик қоқар
Тақ, тақ, тақ:

– Баҳор келди,
Сожида қиз,
Боқ, боқ, боқ...

ЁРДАМЧИ

Ўтин ёриб тақиллатиб,
Сув қайнатиб шақиллатиб,
Совун суртиб,
Кўпик бўртиб,
Кир юваман,
Гард қуваман,
Мен ойимга ёрдамчи!

Ой чойшабни текис ёйиб,
Ёрдам берар укам Сойиб.
Изиллатиб,
Жизиллатиб
Дазмоллайман,

Пардозлайман.
Мен ойимга ёрдамчи.

Ҳар бир ишда чаққон бирдам,
Иш қидирар кўзим ҳар дам.
Ойим мени олқишлайди.
Бор меҳрини
Бағишлайди,
Мен ойимга ёрдамчи.

ОНАЖОНИМ

Ҳар томонга зор-зор боқиб,
Мени излар онажоним:
– Бир лаҳзада қайга кетди
Кўзичоғим, болажоним?

Бир бурчакка олиб кўзим,
Ойимдадир икки кўзим.
Ҳеч индамай турар эдим,
Дилга тугиб айтар сўзим:

– Эҳ, қанчалар меҳрибонсиз,
Менинг азиз онажоним.
Чин оналик меҳрингиздан
Юрагимда ҳаяжоним.

“ДОНО” УКАМ

Қуёш чиққач, шудрингдан
Хўлланибди ер.
Укам: “Ҳовли иссиқдан
Терлабди-ку”, дер.

НАВРЎЗ БОБО

– Ассалом, – деб қишлоғимга
Наврўз бобо келдилар.
Атрофида шод ўйноқлаб
Шўх насимлар елдилар.

Наврўз бобом ёши улуғ –
Минг-минг йилдан ошади.
Табиатга жон бергани
Ҳар йил шундай шошади.

Қоматлари хўп хушбичим,
Соқолида оқи йўқ.
Ҳеч кимда йўқ ундай чирой,
Кийимлари яшил тўқ.

Бундай чоғлар ўзида йўқ,
Яшнаб кетади дала.
Тенгсиз гўзал юртимизга
Ярашади қўй, ялла.

ЭРТАК СЕҲРИ

– Жониворларга жой бердик
Уйимизнинг тўридан.
Бир келинг, қўрқмасангиз –
Арслон, Айиқ, Бўридан.

Сўрар Холнинг гапидан
Ҳайрон бўлган дўстлари:
– Улар билан яшашга
Қўрқмайдими ўзлари?!

– Нега энди қўрқмайин,
Бобом бўлар ёнимда.
Саргузаштли эртақлар
Ахир дилу жоним-да.

Бобом эртақ айтганда
Йўлбарс бўлиб ўкирар.
Хўроз бўлиб қичқириб,
Арслондай бўкирар.

Овозини ўхшатар
Гоҳ қутурган сиртлонга.
Шунда мўъжаз уйимиз
Тўлар ҳар хил ҳайвонга...

ГУЛЛАР

Ҳовлимизда гулларнинг
Ҳамма тури очилган.
Муаттар гул ҳидлари
Ҳар тарафга сочилган.

Боларилар визиллаб,
Гулдан-гулга қўнишар.
Ғунчаларнинг болини
Роҳат қилиб сўришар.

Она юртга бўлди зеб
Ойижоним гуллари.
Ҳовлимизга нур берди
Ойижоним қўллари.

ЁЗ ШАМОЛИ

Шивир-шивир,
Ёз шамоли
Эсар аста,
Эҳ, наволи.

Боғ оралаб
Гув-гув елар.
Беҳи ҳидин
Олиб келар.

ЎН ЁЛҒОН

Ака, беринг суюнчи!
Эчки улоқ туғибди.
Уч оёқли бўлса ҳам,
Дикир-дикир юрибди.

Оғиз ўхшар элакка,
Кўзи битта, қулоқсиз.
Думи ерга тегса ҳам,
Бир оёғи туёқсиз.

Овози бир майин-ей,
Чўзиб-чўзиб маърайди.
Улоқчамизни кўриб
Кўни-кўшни анграйди.

ОЛТИН КУЗ

Меваларни
Шакар этдинг,
Япроқларни
Сим-зар этдинг,
Олтин кузим.

Тўкин-сочин
Далаю боғ...
Дехқонларнинг
Димоғи чоғ,
Сахий кузим.

ЧАҚИМЧИ

Расулнинг бор бир одати –
Дўстларига хиёнати.

Чақимчилик қилар иши,
Бундан ўзга йўқ юмуши.

Ёлғон сўзни ростдек айтиб,
Ўз сўзидан ортга қайтиб.

Чин дўстларни муштлиштирар,
Ёлғон-ростни жуфтлаштирар.

У “чақимчи” номин олди,
Ўзи ёлғиз бўлиб қолди.

ТОЙЧОҚ

Биямиз қулунлади,
Юнглари бирам майли.
Диқир чопқиллаб,
Ўсаяпти кун сайин.

Онасига талпинса,
Раҳмим келар тойимга.
– Бияни камроқ соғинг, –
Ёлвораман ойимга.

КЕКСАЛАР

Сўрида отахонлар
Суҳбат қураб кулишиб.
Босиб ўтган йўлларин
Эслаб, завққа тўлишиб.

Тўрт бобо – тўртта китоб,
Тўла маъно, ҳикматга.
Она диёр қўйнида
Лойиқ иззат-хурматга.

ЯЛПИЗ

Ариқ бўйида майса,
Сувларда шўх андоза.
Чимчиб-чимчиб доналаб,
Ялпиз терар Гулноза.

Тўлқин-тўлқин ирмоқлар
Куй чалар, қандай соз-а.
Саватчаси ёнида
Ялпиз терар Гулноза.

Борлиқ чинни косадай,
Ювилган – бирам тоза.
Сочида тол баргаги,
Ялпиз терар Гулноза.

ҚИР БАҒРИДА

Қирлар бағри
Қандай соз-а,
Ҳавоси ҳам
Соф ва тоза.
Чучмомалар
Кўзин очган.
Қир бағрига
Меҳрин сочган.
Гуллолалар
Алвон-алвон,
Шодликларим
Жаҳон-жаҳон.
Ол уфқлар
Ақлим олди.
Гўзал қирда
Меҳрим қолди.

ТОНГ

Тонгда завқли сайрашар,
Шохчаларда қушчалар.
Қушлар тилида достон –
Тонгнинг кўрки шунчалар.

Кўкат, майса силкиниб,
Шамолга бўлар ҳамдам.
– Ювингин, – деб қўлимга,
Майсалар тутар шабнам.

СОАТ

– Кечга қолдинг
Дарсдан нега? –
Деб сўрасам,
Жаврар Эгам:
– Соатимиз
Чарчаб-толиб,
Уйғотмабди
Ухлаб қолиб.

БУ КИМ БЎЛДИ?

Эринчоқ бўлиб
Қолибман, қаранг.
Туғишган акам
Танимай гаранг.

– Бу ҳабаш бола
Келди қаердан?
Кўкдан тушдим,
Чиқдим эрдан?!

Юзин яласа,
Агарда шу чоғ,
Бўкиб ўларди,
Сўзсиз, тўрт бузоқ.

Уялиб кетдим
Ўзимдан-ўзим.
Юзим ловулар,
Ер чизар кўзим.

Дарров ювиндим,
Акам сув қуйди.
Сал хафа бўлиб,
Қовоғин уйди.

Тоза артиниб,
Ойнага боқдим,
Ўзимга-ўзим
Жудаям ёқдим.

ПАХТА

Чаноқларда
Оппоқ пахта
Кулиб турар,
Қандай бахт-а?

Эркаланиб,
Тебранади.
Ял-ял ёниб,
Товланади.

– Раҳмат сенга,
Азиз деҳқон.
Уйдинг биздан
Улкан хирмон.

Меҳнатингдан
Олтин бўлдик.
Чаноқларга
Лим-лим тўлдик.

КИМ ДАНГАСА

Муаллимни айтганини,
Яхши бўлинг, деганини.
Бажармаса,
Хўп демаса,
Шу ўқувчи дангаса.

Китоб-дафтар уйда қолса,
Бехудага чопиб толса.
Ўқимаса
Ва ёзмаса,
Шу ўқувчи дангаса.

Дўстлар билан бўлмай аҳил,
Юрса мудом бўлиб бахил.
Ўрганмаса,
Ўргатмаса,
Шу ўқувчи дангаса.

Ўзин ишга чоғламаса,
Дўстлик ипин боғламаса.
Иши чакки,
Еяр дакки,
Шу ўқувчи дангаса.

АЁЗ БОБО

Дерлар мени
Аёз бобо.
Билса, дардга
Мендир даво.
Микробларни
Тез қираман.
Қўча бўйлаб
Югураман.
Сирпанмачоқ
Ўйнасангиз,
Хандон отиб,
Шод кулсангиз,
Хурсанд бўлиб,
Изиллайман.
Ҳар томонга
Ғизиллайман.

УЗУМ

Еганлар берсин баҳо,
Асли ўзим бебаҳо.
Сояки дерлар отим,
Шарбат мисолдир тотим.

Қор, ёмғирга қолдирмай,
Танамга сув томдирмай.
Осиб олса уйига,
Яраб қолгум тўйига.

ҚЎШИҚ

Чотқол тоғда оққан сувлар
Қишлоғимдан ўтади.
Сукунатнинг бағрин ёриб,
Узоқларга кетади.

Сўқмоқлардан дадил ўтиб,
Шошиб-шошиб оқади.
Мавжларининг шилдираши
Кўнгилларга ёқади.

Ундан олиб чексиз илҳом,
Мен ҳам қўшиқ битаман.
Завқ олсин, деб қўшиғимни,
Ташна дилга тутаман.

ТОҒДАГИ ЦИРК

Эргаш ота хотирасига

Насиб этса майингина,
Силаб юзу кўзларни.
Эргаш бобо “қани, чу” деб,
Эшагини тезларди.

Дала завқи отахонга
Тинчлик бермас эрта-кеч.
Ҳар баҳорда тоғ бағрини
Канда қилмас шундан ҳеч.

Оқсоқ ота сойининг, эҳ,
Кўрки бирам ўзгача.
Ўтган йили кўрганлари
Ёдида ҳанузгача.

Дейди: – Заршиқ бағридан то
Оқ Чотқолга боргунча,
Завқ берайин одамларга
Санъатидан қонгунча.

Ҳар қадамда хуш ёқувчи
Наво бордир хилма-хил.
Бу ажойиб мўъжизадан
Ҳайрон қолар бунда дил.

Қуёш кўкка бўй чўзган чоғ
Тоғдан шамол қуйилди.
Барра ўтлар шохи аста
Салом учун эгилди.

Катта довон бағрида бир
Мўъжаз чайла кўринди.
Кўриб таниш отахонни
Болажонлар суюнди.

Кекса-кампир, ёшу қари,
Йиғилдилар бир онда.
Ахир ота санъатини
Кўрмаганлар армонда.

Кенг сайҳонга жой қилиниб,
Кўр олишди ҳаммаси.
Отахоннинг санъатидан
Лол қолишди ҳаммаси.

Эшагини етаклаб у,
Олиб чиқди ўртага.
Шалпангқулоқ бошин чайқаб,
Оёқ тирар жўрттага.

– Хўп де, эшак, беҳудага,
Исроф қилма кучингни, –
Эгасининг гапларига
Эшак дарров тушунди.

Бошин эгиб, қулоқларин
Чимириб салом қилди.
Қийқириғу олқишлар
Узоқ вақт давом қилди.

– Мактабига бормай ҳар кун,
Кўча кезар болани.
Юришин бир кўрсат-чи,
Лол қолдириб ҳаммани.

Қулоғини шалпайтириб,
Кўзин юмиб тек турди.
Кўрсатишса китоб-дафтар,
Бошини четга бурди.

– Қани, уйга эринмасдан,
Яхшилаб бир ёзгин хат.
“Меҳмонда зўр экан, дегин,
Жойида ҳурмат-иззат!”

Қаламни ташлаб жонвор,
Ерга чизди бир чизиқ.
Тарихда кам учрайди
Бундай томоша-қизиқ.

Олқишли шовқин-сурон,
Тинмас қарсак садоси.
Қирларга сингиб кетар
Завқу шавқнинг навоси.

Болалар қўл силкишар:
– Келиб тулинг, бобожон.
Бундай завқли томошани
Унутмаймиз ҳеч қачон!

Эргаш ота ўзидан
Зўр хотира қолдирди.
Кўрганларнинг дилида
Завқ-шавқ ўтин ёндирди.

МЕҲНАТ ДАРСИ

Дарсхонада
Меҳнат дарси,
Дарсга керак
Болға асли,
Зеҳни баланд
Эргаш, Тоҳир.
Тер тўкишар
Жуда моҳир.
Хоналари
Бирам ихчам
Пардоз берар
Унга Ўктам.
Орзулари
Жуда баланд.
Кам топилар
Бундай талант.
– Архитектор
Бўлиш орзум, –
Деб астойдил
Тинмас бир зум.

ЖЎЖА

Жўжа очди
Товуғим.
Бир-биридан
Бежирим.
Лекин битта
Оласи,
Бошқачадир
Қараши.
Танҳо юрар
Гердайиб,
Қанот қоқар
Талтайиб.
Жасур боқар
Одамга,
Ёқиб қолди
Адҳамга.

ҲАЁТ ҲИКМАТЛАРИ

(Фардлар)

* * *

Мард душман пойига ҳеч бошин эгмас,
Жасорат ҳамрози, ўлимдан қўрқмас.

* * *

Сўз – қуролинг агар бўлса соз,
Таҳсин ўқир шаънингга устоз.

* * *

Чинни пиёлани қилмагин ҳавас,
У лойдан яралган, ранг олган, холос.

* * *

Ҳаётда учрайди икки тилли зот,
Яхшилик шафқати улар учун ёт.

* * *

Ақли етук одам олтин хазина,
Етишга зарур беҳисоб зина.

* * *

Инсонга тенг, қиёс топиш кўп мушкул,
Миллион йилларнинг тахмини ҳам шул.

* * *

Ариқни соз чопсанг орзунгга мадад,
Сувдан оларсан катта даромад.

* * *

Эр киши таънадан узоқ юради,
Бу жумбоқ қадрини у яхши билади.

* * *

Оғришиб тўкилди ғуж-ғуж ғунчалар,
Хўрсиниб йиғлашди шўрлик шохчалар.

* * *

Кор қилмаса, фарзандга бир сўз,
Хира тортар селоб ёшдан кўз.

* * *

Бир оғиз ширин сўз дилнинг йўлдоши,
Аччиғидан сўнар дилнинг бардоши.

* * *

Эй, инсон, руҳингда сўлғин бир ҳолат,
Тириксан бу ҳолни этманг одат!

* * *

Ўз ақлинг ўзингга, буюк тахтли шоҳ,
Ақлинг ожиз бўлса, тақдирингга воҳ.

* * *

Яралдинг ҳаётда барча сингари,
Шошилма тақдиринг сўнггин кўргали.

* * *

Қуёшдек саховат дилингда бўлсин,
Фидойи ҳимматинг она юрт кўрсин.

* * *

Эрта баҳорги боғ шудгорга қиёс,
Меҳнат обод этар жаннатларга хос.

* * *

Ҳаёт бағри дуру гавҳарга тўла,
Ишонмасанг уни шоирдан сўра.

* * *

Умрингда неъматнинг барча-барчаси,
Инсонга бахшида ноёб туҳфаси.

* * *

Ҳар кимда ўзгача ҳаёт инъоми,
Сени маҳв этмасин нафсинг доми.

* * *

Ҳаётда не кўрдинг, деган саволга,
Ўйланиб қолмагин толиб хаёлга.

* * *

Бигиз санчилади ғолиб ва тетик,
Эзилиб ингранар оғриқдан этик.

* * *

Нафасинг кучидан қоғоз учади,
Ақли бор фарзандга бир сўз етади.

* * *

Ўйлаган мақсадинг жонланса танда,
Ёришар бир виқор нурланиб онгда.

* * *

Ақлдан хуш дарак, сочга қўнса оқ,
Ёшлик суронидан холи бўл бироқ.

* * *

Хазина ўзингда, излама уни,
Ҳазрат Жомий кўп бор айтган-ку буни.

* * *

Саъдийдан сабоқ ҳол, ўгити зилол,
Бир сирли сеҳрдан ақлинг бўлсин лол.

* * *

Баъзан шохсупада билимсиз одам,
Ўзига ишонмай довдирар ҳар дам.

* * *

Қоқилсанг қаноат нечун гуноҳкор,
Кўкни кучолмассан ерга боқ такрор.

* * *

Кимнинг дили пок, ғубор унга ёт,
Ғамга бегона доим дили шод.

* * *

Яхшиям, аёл бор, ҳамроз ва ҳамдам,
Умид чароғбонинг нурафшон ҳар дам.

* * *

Бир туп кўчат эксанг ҳаётга ҳиммат,
Сендан аждодларга қолар бу неъмат.

* * *

Доналаб дон терсанг хирмон бўлади,
Юртнинг дастурхони нонга тўлади.

* * *

Анор донаси пўстлоқда пинҳон,
Пардасин кўтарсанг, сийнасида қон.

* * *

Ўзгани ёрдамга, майли, айтиб кўр,
Агар душма бўлса, тилинг тишлаб юр.

* * *

Улуғлар туғилар аҳён-аҳёнда,
Ўтса ҳам тирикдек номи жаҳонда.

* * *

Тухмат мисоли заҳарли илон,
Огоҳ бўл, у сенга келтирар зиён.

* * *

Ақлдан тўкилган ҳар бир дона сўз,
Маъносин тингласанг равшан тортар кўз.

* * *

Ким машхур бўлса ростгўйлик иши,
Ҳар лаҳза ҳурматда доим у киши.

* * *

Умрни санашга бармоқ кифоя,
Улуғлаб бир зотга сололмас соя.

* * *

Оқиллик барчага насибмас, афсус,
Шундан минг фироқда ҳар дилдаги ҳис.

* * *

Курашда инсонга жасорат керак,
Мақсадга ундовчи шижоат керак.

* * *

Яхшилар қисматин кўзинг кўрган чоғ,
Гардиши заҳматдан, чеккинг келар оғ.

* * *

Ҳаёт ҳикматларин этмади ким ҳис,
Ундай сўқирларга минг марта афсус.

* * *

Кеч тунни она бил, кундузни ота,
Шу замин тил берди, ақлинг беҳато.

* * *

Балиққа сув керак, инсонга ҳаёт,
Ҳаёт кулфатидан бўлгин эҳтиёт.

* * *

Булбулнинг таърифи барчага ёқар,
Таомил хусусда хаёлга толар.

* * *

Тил қотил, тил жоҳил куйса ўзига,
Беғуноҳ бош кетар битта сўзига.

* * *

Фикри кенг одамни дарё дейишар,
Сўзларин дур билиб, таҳсин ўқишар.

* * *

Яхшининг сўзидан дилларда чироқ,
Бу дамда чекинар ғам ютган фироқ.

* * *

Осмонни заминга оналиги рост,
Борлиққа баҳорда кийдирар либос.

* * *

Кекса дуосида дилхуш карам бор,
Дуога ким мансуб саодатга ёр.

* * *

Ўроқни ўткир деб мақтанма ҳар он,
Қайроқсиз бўз ўтга ўтмас ҳеч қачон.

* * *

Ҳар сўз осмон топилмас дилдан,
Ё шод этар ёки йиғлатар чиндан.

* * *

Эл севса сабабин ўйла доимо,
Ғурурдан нари қоч юртга бўл фидо.

* * *

Матонат, жисмингнинг бўлса маёғи,
Кимки ожиз бўлса, мажруҳ сиёғи.

* * *

Отаси жоҳилни демагил одил,
Уруғи битта-ку ҳеч бўлмас оқил.

* * *

Дониш бўлсанг, донолардан ўрناق ол,
Шогирдликда сен уларга содиқ қол.

* * *

Она юрт бахшида, ёзолсам бирор сўз,
Дард кетиб дилимдан ёруғ бўлар юз.

* * *

Жонингни олгудек тили бол ҳайҳот,
Дўст деб ишонма, бўлгин эҳтиёт.

* * *

Манзилга йўл олма бемаврид инсон,
Ҳориган туядек бўлма ногирон.

* * *

Ялтоқ ва донишни фарқини ҳис эт,
Қайси бири шайтон ундан нари кет.

* * *

Кекса манзилига етса-да ёшим,
Ҳамон чигалликдан холимас бошим.

* * *

Ҳорисанг ва толсанг бўлиб бемадор,
Она ер майсаси танингга мадор.

* * *

Ҳаётнинг тождори шу она замин,
Заминдан ўлмас гар йиғсанг барин.

* * *

Тупроқда ҳикмат кўп, азиз бил уни,
Онадек меҳрибон эъзозлар сени.

* * *

Кошонанг зўр бўлса, керилма мутлоқ,
Қуш қурган қўналға ўткинчи бир чоғ.

* * *

Эл ичра тирикдек нишонинг бўлсин,
Ҳар сўзинг юрт ичра тирикдек юрсин.

* * *

Овқатни меъёри дилни яйратар,
Кўрқда гўзаллиги кўпни қаратар.

* * *

Ўзгадан сўз донинг сўрама зинҳор,
Шаънингга нолойиқ сўз айтар беор.

* * *

Даврада кимлар бор, зийрак бўл доим,
Саволга жавоб бер, ўйлаб мулойим.

* * *

Йўлингда учраса ҳориган одам,
Уловга миндириб бўл унга ҳамдам.

* * *

Кимки ширинсўз, у тиниқ дарё,
Пок дилни тагида покиза ҳаё.

* * *

Уйингга келганлар душман бўлса ҳам,
Кўнглига малҳам бўл кетгунча ҳар дам.

* * *

Орзу ва мақсаддан ким бўлса узоқ,
Қашшоқлик ҳамсоя ул зотга ҳар чоғ.

* * *

Кексалик хаёлнинг гавжум бозори
Ва қисмат муҳрини мудҳиш озори.

* * *

Зийраклик ҳар лаҳза бахтдан нишона,
Қуриш мумкин сабрдан буюк кошона.

* * *

Қулоққа кирган сўз хуш ёқса агар,
Хазина тубида занги сақланар.

* * *

Ўйламай гапирган нохуш бир сўзинг,
Бир умр қародир ул дўстга юзинг.

* * *

Сўзлар бор, пок дилда ҳеч ўчмас гавҳар,
Адашган кимсани мақсадга элтар.

* * *

Эҳ, ҳаёт тухфаси хуш ёқим наво,
Яшашни ялқовга ҳеч кўрмас раво.

* * *

Фарзанд тарбияси ғоятда мушкул,
Агар амал қилсанг бахтлисан буткул.

* * *

Ширинсўз, ҳурматни ким этса адо,
Юз қатла бош эгар йўловчи гадо.

* * *

Боланинг ширин тили дилинг тортади,
Боқиши беғубор меҳринг ортади.

* * *

Ҳаётнинг азалий сири тариқат,
Ҳеч зот англай олмас, жумбоқли хилқат.

* * *

Душманга ҳар кун ўлим тилаган,
Ўлганда у бўлди энг кўп йиғлаган.

* * *

Уйингни зийнати, бахтинг офтоби,
Унга тож бўлсин сўзинг ҳар боби.

* * *

Лаҳзали ҳар фурсат ақлга муҳтож,
Ақл етук бўлса, у қалбдаги тож.

* * *

Туз ичган уйига ким қилса хиёнат,
Аримас ҳеч қачон ундан фалокат.

* * *

Табиат либоси ям-яшил майса,
Тонгдаги сирғачи кўз олар боқса...

* * *

Жилғалар кашф этган шилдироқ наво,
Оҳ, қандай сарафроз, жисмингга даво.

* * *

Рўпарангда кўрсанг ёмон юзини,
Ортидан супургин босган изини.

* * *

Ким ўқиб уққан бўлса ҳаётни,
Унга раво кўриш эмас даъватни.

* * *

Амалдор дўст бўлса вақтинча таянч,
Сўнг буталган шохдек ёлғиз ҳоли ранж.

* * *

Тўғри сўз шоҳ қилар, султондан аъло,
Ростликнинг даъвати ҳар зотга даво.

* * *

Сукунат тахт қурган майса рангли боғ,
Шамол ҳимматидан қолмади бир доғ.

* * *

Нафс инсонни охир гўрга элтади,
Сабри буюк бўлса оз ҳам етади.

* * *

Одамий фазилат бўлса инсонда,
Билгинки, иқбол ёр унга ҳар онда.

* * *

Калитсан, эй, инсон, ҳаёт қулфига,
Зеб берар меҳнатинг борлиқ кўркига.

* * *

Ўзга насиҳати яхши ё ёмон,
Ақлинг элагида сарала ҳар он.

* * *

Юртига ким қилса кечирмас гуноҳ,
Унга муносибмас юз қайта огоҳ.

* * *

Сочингга оқ қўнса кекса бил ўзни,
Гўзал махлуқотдан уз энди кўзни.

* * *

Қоқилсанг кенг йўлда хато ўзингда,
Билки, кўкка боққан икки кўзингда.

* * *

Очликдан бир дамда дод солар ўғлон,
Қандай чидар экан, торайса йўғон.

* * *

Кўшнинг кошонасин ҳеч қилма ҳавас,
Содда уй ва ҳовлинг отангдан мерос.

* * *

Ўзгани ранжитиб сўз айтма зинҳор,
Балки, сендан аълодир ўтинчи юз бор.

* * *

Жонли зот ерини тўшакдек билар,
Оромда шунчалар роҳат ҳис этар.

* * *

Кундуз зардан олтин либос кияди,
Тун эса ғийбатни тилин қияди.

* * *

Ўзганинг ҳожатин қилсанг сен бирор,
Сенга яхшилиги юз бора ортар.

* * *

Кимки юз ўгирса фидойи дўстан,
Буюгин тополмас, минг афсус, ундан.

* * *

Табиат инъоми сўнмас бебаҳо,
Тун эса ҳар жонга тонггача даво.

* * *

Ҳаёт – ҳикматнинг ростгўй онаси,
Заминда хиёнат излар боласи.

* * *

Инсон бор нуқсони чексиз беҳисоб,
Баланд-паст ҳар турда кўркида шитоб.

* * *

Сўз сеҳрин гавҳардан баланд қиймати,
Кимга насиб этса Аллоҳ ҳиммати.

* * *

Шундай ном қолдирки, яшаб одамдек,
Тириклик ёдида ёниб тур шамдек.

* * *

Ўзгага бўлмаса зарра керагинг,
Ўзингга ҳуш бўлсин орзу-тилагинг.

* * *

Устоздан беҳисоб хазина олдинг,
Сен юзлаб дилларда нур бўлиб қолдинг.

* * *

Юксак чўққида турса ҳам осмон,
Меҳрин дариг тутмас бизга, эй инсон.

* * *

Ота йўриғига ким солмаса қулоқ,
Нуқсони аримас ишининг ҳар чоғ.

* * *

Насиҳат олмаса, бўлса беташвиш,
Кўради бошига тушганда ҳар иш.

* * *

Оқ қоғоздадир шоҳ ҳикмат сатри,
Шундан баланд эрур қоғознинг қадри.

* * *

Табиат ва инсон ҳамдам, яқин дўст,
Бўлмаса заминдан кўчар эди пўст.

* * *

Яхшики, юлдузлар заминдан узоқ,
Чароғин қарзини сўрарди ҳар чоғ.

* * *

Ҳаётнинг зийнати меҳнатдир асли,
Меҳнатни яратган чин инсон насли.

* * *

Ким ўзга ҳақидан юргазса рўзғор,
Оқибат танглиқдан рўзғор бўлар хор.

* * *

Чивиннинг захрига чидолмай инсон,
Ўзига шапати уради ҳар он.

* * *

Эй, инсон, ҳаётда сизу биз тийрак,
Ҳаёт шафқат билмас бўлмасак зийрак.

* * *

Беҳисоб куним деб, лоф урма бекор,
Эртага бу сўзинг айтилмас такрор.

* * *

Ёшлигинг даврини айла доим ёд,
Ғурбатдан холисан, саркаш дилинг шод.

* * *

Сиполик ҳар ерда улуғлик демак,
Молдан фарқи йўқдир беибо емак.

* * *

Зиқнанинг тупроғи ўзидек зиқна,
Меваси пишганда бошланар фитна.

* * *

Ҳар ерда, ҳар қачон одамлик қилгин,
Инсон деган номни чин шараф билгин.

* * *

Буғдой дон бўлгунча чекди машаққат,
Инсон камоли ҳам шундайин заҳмат.

* * *

Пешона тер билан агар қилсанг тўй,
Оҳ, қандай ярашар жаранглаган куй.

* * *

Беҳуда хаёл гирдобидан қоч,
Қалбингдан ҳаётга янги фикр соч.

* * *

Меҳр бу кўнгилда ёнган бир чироқ,
Ул зотнинг лаҳзаси фироқдан узоқ.

* * *

Ҳаёт манзили чексиз ва тубсиз,
Ким тубин кўрса ҳам қолмас ундан из.

* * *

Дўст ва қариндош энг яқин дилдош,
Улар жон берувчи меҳрибон қондош.

* * *

Ҳаёт бўлиб, инсонда бўлмаганда тил,
Бир умр кўзёш билан ўтар эди дил.

* * *

Ким ҳаётни севса бахтли денг уни,
Коинот бағрида ғолиб ҳар куни.

* * *

Замин дарахт бўлса, сен унга шох бўл,
Табиат ҳимматин билсин она эл.

* * *

Битмаган ишингни таъриф этма ҳеч,
Таънага қолмагин агар битса кеч.

* * *

Ҳаётда беҳисоб савоб иш тури,
Бахтлисан шулардан жо бўлса бири.

* * *

Ўзингдан бўлса ҳам ул маккор даллол,
Унинг виждони бут эмас ҳалол.

* * *

Ақлдан ким адашса уни тутолмас,
Орзу қилган қасрин қайта қуролмас.

* * *

Омад туш каби ўткинчи бир ҳол,
Сени тарк этар янглишса хаёл.

* * *

Сўз тиғи қиличдек ўткир бегумон,
Иллатлар илдизин кесар у ҳамон.

* * *

Майда ҳеч гуноҳ йўқ, гуноҳкор ўзинг,
Барига номаъқул бетамиз сўзинг.

* * *

Саводи саёз деб камситма уни,
Ҳаётни ўқитиб лол қилар сени.

* * *

Ҳаёт партўшак деганлар бўлса,
Сўнг билар отаси ҳаётдан ўтса.

* * *

Мингтанинг бирисан ҳаётга ҳамдам,
Сенга ўрناق бўлсин яхшилар ҳар дам.

* * *

Борлиққа зеб берар ақл болғаси,
Ҳаётга ҳамсоя инсон дарғаси.

* * *

Бир кекса, кошона уйини мақтар,
Ўзи ё эрта, ё индин кетар.

* * *

Гунчани искагач, ўрнидан юлма,
Тикани тифсимон, ғафлатда қолма.

* * *

Заминда туғилдинг, тупроқ сенга уй,
Шул сабаб ортиқча ҳашамингни қўй.

* * *

Дурдона сўзларни дурин териб юр,
Порласин кўксингда дурлар бўлиб нур.

* * *

Ақлга олтиндан қўйсалар ҳайкал,
Ҳар инсон бош эгиб ўтади ҳар гал.

* * *

Меҳмон душман бўлса, фидо эт жонни,
Қилмиши тиф бўлиб қийнасин уни.

* * *

Кексанинг қалб китоби олтин хазина,
Ҳар инсон баҳраманд, элга намуна.

* * *

Кеча чопиб юрган кўча боласи,
Бугун чол, тебранар ночор танаси.

* * *

Ҳаётни беҳуда қилмагин таҳлил,
Яшайвер бирга дўст бўлиб аҳил.

* * *

Тўлқин бир новдани оқизиб борар,
Тўлқин эпкинида у қандай яйрар.

* * *

Меҳнатсиз яшаб кўр, ҳар ўтган даминг,
Афсусдан кўзингдан аримас наминг.

* * *

Саломинг соз бўлсин, сўзинг эса оз,
Ақлингни дўстларнинг дўсти мумкин соз.

* * *

Хонадон сарой бўлса, ота улуғ шоҳ,
Она вазир бунда, хушрўй, оромгоҳ.

* * *

Яхшилик гулкўчатга ўхшар,
Парваришдан у яшнаб ўсар.

* * *

Эр-хотин иттифоқ – рўзғор гулистон,
Оила бахтининг чеҳраси хандон.

* * *

Пичоқни ўзингга яқин дўст тутма,
Шафқатсиз тиғини асло унутма.

* * *

Шода-шода маржон йиғар экан дил,
Уни элга изҳор этажакдир тил.

* * *

Ҳаётнинг ҳар они сурурли шитоб,
Ҳар қуни битилган ибратли китоб.

* * *

Заминдек феъл бўлса тирик жисмингда,
Азизсан ҳар лаҳза она-юртингда.

* * *

Онг чироғи агар бўлса қўлингда,
Ишончли қадаминг, дадил йўлингда.

* * *

Бой бўлиш барчанинг эрур ҳаваси,
Худбинга айланса йўқ ҳеч давоси.

* * *

Эр йигит янглишса элни оздирар,
Ёт душман ўзига қабр қаздирар.

* * *

Дехқоннинг даласи унинг-чун қаср,
Боғбоннинг ниҳоли этажак асир.

* * *

Ўйласам, тортасан доим аслингга,
Нигоҳим мунтазир кўркинг васлига.

* * *

Хаёлда ҳамдамсан, бунга минг шукр,
Ишқинг ўтган кунга минг шукр.

* * *

Янграйди сурнайнинг майин навоси,
Ҳар оҳанг озурда дилнинг давоси.

* * *

Дониш хаёлида ҳаётнинг сири,
Кўзларида эса яшаш сурури.

* * *

Кўзингга сиғмагай уммончалик ёш,
Гуноҳларингга чидаб, ироданг, бардош.

* * *

Рўпарамда ёнар шуъла қўнган дур,
Яшашга кетайлик, юр, ортимда юр.

* * *

Бобо жисми хок бўлган, қабрин сувар невар,
Меҳри билан синчиклаб, кўз ташлайди юз бора.

* * *

Ҳеч зот топмаган азобдан нишон,
Шундоқ давом этар мўъжиза ҳамон.

* * *

Яхшилар орзуси жамулжам бўлса,
Қанийди бу олам яхшига тўлса.

* * *

Эртанги орзуни ўйлаган яхши,
Фақат оппоқ ният куйлаган яхши.

* * *

Ушоқни қадрла, ҳеч қилмагин хор,
Ушоқни қадрига бергин эътибор.

* * *

Нафс омонатдир, лаҳзалик меҳмон,
Умрнинг тенги йўқ, тенгсиз у ҳар он.

* * *

Жаҳл жоҳилликдан келган бир элчи,
Жоҳил панжасидан қутулиб кўр-чи.

* * *

Ҳаёт дастурхони неъматга тўла,
Ўзимники дема уни бирйўла.

* * *

Рўзғорни тебратгин бориға қараб,
Ўтирмайсан шунда ўзгадан сўраб.

* * *

Беҳолсан, беморсан, ёстиқда бошинг,
Орзу оғушида бўлсин бардошинг.

* * *

Очга ҳам, тўққа ҳам бу ҳаёт ширин,
Ҳеч кимга беролмас насиба текин.

* * *

Қарз олиш ўзгадан қадимги удум,
Қайтарар вақтида кечикма бир зум.

* * *

Қоқилсанг, кесакни тепмагин зинҳор,
Бобонгнинг тупроғи топмасин озор.

* * *

Келиндан ранжима у қилса хато,
Янглишар кекса ҳам ҳаётда ҳатто.

* * *

Келиннинг яхшиси фарзанддан ортиқ,
Шундайлар учраса Аллоҳдан тортиқ.

* * *

Кеккайма, бойлигинг қоғозми ё тош?
Вақт келса қадрли коса тўла ош.

* * *

Ношуд раҳбар мисли бемадор дарахт,
Тўмтоқ ғоясида на орзу, на аҳд.

* * *

Ҳар хонадоннинг бор албат ити,
Итдан ўчар гоҳо ботирнинг қути.

* * *

Кимки софни гар қилса одат,
Юрт ичра номи қоларди ғоят.

* * *

Эринчоқ орзуси тўсилган девор,
Тирик жон умрига битилган завол.

* * *

Тилинг ширин бўлса, кўрасан ҳурмат,
Шунчалар муаззам ширин сўз, роҳат.

* * *

Сочингда оқ кўрсам оҳим ортади,
Изтироб бағримга нишдек ботади.

* * *

Ҳаётда ким яшар мақсадсиз, беғам,
Ҳаётида бўлмас зарра маза, таъм.

* * *

Ўзгалар қалбига доим шодлик сол,
Дилида ғам бўлса, ташвишини ол.

* * *

Дилором уйидан янграган наво,
Бедор, ҳорғин дилга мадору даво.

* * *

Ҳаётга меҳмонсан – яхшилик яхши,
Сен кетсанг сўз қолар, номингнинг нақши.

* * *

Борин аямаса рўзғорда аёл,
Уни албат тарк эт, сурмасдан хаёл.

* * *

Танлаган либосинг сенга жуда мос,
Аммо тор келса-чи сенга эмас хос.

* * *

Ширин сўзли киши барчага манзур,
Ҳар сўзин маъноси тиллага арзир.

* * *

Одобга чорласанг фарзандни агар,
Шаънингни шарафга ҳар маҳал буркар.

* * *

Иzzат ва ҳурматга ким бўлса лойиқ,
Тасанно айтади унга халойиқ.

* * *

Ақл-идрок барчага баробар эмас,
Бири англаганин ўзгаси билмас.

* * *

Умрингни гавҳар бил, авайла, асра,
Ниятда одил бўл – инсон ҳар лаҳза.

СОҒИНЧЛАРИМ

(Шеърлар)

ТИРИКЛАРДАЙ НОМИНГИЗ

Ўн йил бўлди ҳаётда йўқсиз,
Тириклардай номингиз омон.
Ҳар даврада гўё сиз бордай,
Сўзлашамиз эслашиб ҳамон.

Ўн йил бўлди, ҳовлимиз сокин,
Айтилмади сиз айтган азон.
Сиз ўстирган олма шохлари
Сокин кузда тўкмоқда хазон.

Ўн йил бўлди ҳар дарахт ўксик
Ҳар баҳорда кўк баргин тилиб.
Шохчаларнинг шохи ёйилган,
Кўзларига томчилар илиб.

Эҳ, отажон, азим дарахтлар,
Қарияпти йил ўтган сайин.
Ўтқазилган яшил кўчатлар
Ўсяпти тебраниб майин.

УСТОЗ

Орзунгизга ҳамнафас ғунча,
Кулиб боқди башар қуёшга.
Кўрки ажиб, қиёси йўқ, ранг,
Ўзгача кўрк сочиб ҳаётга.

Шаънингизни шуҳрати дилда,
Шогирдлар қалбида ҳаётсиз.
Яхшиларни суҳбати янглиғ,
Сўзларида сиз такрор борсиз.

ҚИШЛОҒИМ КЎЧАЛАРИ

Эҳ, бунчалар кўркамсиз,
Орзуларга ҳамдамсиз.
Шавқ-завқим сизларсиз,
Қишлоғим кўчалари.

Ҳислар мавжи дилимда,
Яшил ранглар кўзимда.
Сизлар пичир сўзимда,
Қишлоғим кўчалари.

Шохчаларнинг саломи,
Шивир-шивир каломи.
Бахтли йўлим давоми,
Қишлоғим кўчалари.

Кокил-кокил шохчалар,
Кўз қувонар шунчалар.
Эҳ, гўзалсиз бунчалар,
Қишлоғим кўчалари.

ИЛҲОМ

Сен, туйғулар оташи,
Туйғуга сен қўшқанот.
Тиниқ қалбни
Тўлғоқлатиб,
Сар-сар эсиб
Борлиқда
Шаффоф, тиниқ
Тўлқиндай
Жўш урасан
Юракда.

ТОНГ

Боғ кезаман
Эрта тонг,
Шавқли ҳислар
Мавжида.
Қушлар шохда
Куй чалар,
Шавқи-завқи
Авжида.
Соф ҳавонинг
Сафосидан
Борлиқ кўрки
Тиниқ ранг.
Тасвирига
Қалам ожиз,
Гўзалликда
Эҳ, қаранг.

ОЛМА

Олма отдинг,
Илиб олдим.
Чиндан сени
Севиб қолдим.
Кулиб боқиб
Менга ёқдинг,
Ишқ оловин
Қалбга ёқдинг.
Севги кўри
Кўзларингда.
Ойни кўрдим
Юзларингда.
Қаддинг сарви,
Нозли қомат.
Кулиб боқди
Менга омад.
Отган олманг
Аҳдим бўлди.
Сени севиб,
Бахтим кулди.

КЎЗИМ ЙЎЛИНГДА

Зиё келиб, тун қочди,
Тонг шафағи нур сочди.
Гуллар эса юз очди,
Кўзим ҳамон йўлингда.

Меҳрим илҳақ ўзингга,
Муштоқман ҳар сўзингга.
Боққим келар юзингга,
Кўзим ҳамон йўлингда.

Сўрасам ирмоқлардан,
Сўз очар фироқлардан.
Халос эт қийноқлардан,
Кўзим ҳамон йўлингда.

КЕЛДИМ

Нажот истаб яратгандан,
Туркистон етгали келдим.
Қабрингиз дил-дилимдан,
Зиёрат этгали келдим.

Бир лаҳза чиқиб кўнгилни
Телба ҳою-ҳавосидан.
Сиз ётган ер каби вазмин,
Уйларга ботгали келдим.

Асомий иқтидо қилди
Сиз пири комил Аҳмадга.
Қучиб хокингизни мудроқ,
Дилим уйғотгали келдим.

ШИФОКОР

Шифокордан ҳолимни
Кўришини сўрадим.
Ҳароратим сал баланд,
Бор эди бироз дардим.

У-буни кўрган бўлиб,
Қалам олди қўлига.

Дориларни ёза кетди
Шифо тилаб йўлига.

Дори турин кўп ёзди
Ярим чизиқ қоғозга.
Сал тиржайиб у кулди,
Жило бериб овозга.

Бир кун ичиб биласиз,
Бу дорилар корини.
Танишсиз – шундан ёздим,
Яхшилардан борини.

Доричи ҳам ҳисоблаб,
Қоқа кетди чўтини.
Сал бўлмаса ёрай деди
Юрагимни ўтини.

Йигирма минг беш юз сўм,
Қиммат эмас, амаки,
Яхшисидан ёзибди,
Чекмайсизми тамаки?!

Битта эчким бор эди,
Етармикан дорига.
На қилайин ярарди
Бола-чақа корига.

Сотадиган эчким йўқ,
Хотин кўчди дангалга.
Ўрик шифо экан,
Солишдилар сандалга.

Ола эчки ёнга қолди,
Соғиб ичиб турибмиз.
Эчки сути даво экан,
Касал бўлмай юрибмиз.

АЁЛ ВА МЕН

Ёнимдаги хонада
Тўлғоқ тутар аёлни.
Мен ҳам шундай азобда,
Тарк этолмай хаёлни.

Иккимизда икки дард,
Бир-биридан кам эмас.
Илҳом учар қуш бўлиб,
Ухлашга имкон бермас.

Аёлда буюк орзу,
Ўғилмикан ёки қиз?!
Мени ҳам дардим оғир,
Топсам дейман янги сўз.

Аёл-ку бир лаҳзалик
Азобдан сўнг шод бўлар.
Менга-чи шу лаҳзада
Қофияли сўз келар.

Аёл эса бахтиёр,
Эркалар боласини.
Мен эса тўғирилайман
Шеъримни чаласини.

СЕН БЎЛМАСАНГ

Йўлингга термилар кўзим ҳар кеча,
Болишим бўзлайди сенсиз тонггача.
Уйқу ором бермас менга тонггача,
Сенсиз, соғинч лаҳзам шундай кечади.

Фарзандлар қаршимда фидойи бўлиб,
Эркалаб қучсалар отам деб суйиб.
Завқимдан бир лаҳза куйсам-да кулиб,
Сен билан кулишган кулгимдай бўлмас.

Кошонам зийнати фирдавс бўлса,
Кўрганлар ҳайратдан қувончга тўлса.
Буларнинг барчаси гар сенсиз бўлса,
Кошонам гувалак уйимдай бўлмас.

Умримнинг ҳар фаслин гултожи ўзинг,
Вафодан сўзлайди соф қаро кўзинг.
Уйимнинг жаннати: сенсиз кун-кунмас,
Кўнглимда гул очар айтган сўзинг.

ЧОТҚОЛ

Ҳамон қалбим сен томон тортар,
Бағрингни кезмоққа интизор.
Хаёл гирдобида оқаман,
Сокин кўркинг қандай беозор.

Балки онам сенда кезган чоғ,
Биз учун насиба тергандир.
Хурсанд бўлиб саховатингдан,
Шамолдек биз томон елгандир.

Эслайман ҳамиша ёшлигим,
Очликни ҳам кўрган бу бошим.
Кўплар қатори ўша даврга,
Чидаш берган мурғак бардошим.

Ҳар дақиқа нигоҳимдасан,
Соғинч тўла кўзларим сенда.
Салобатли, эй, она Чотқол,
Илҳом бўлиб туғилдинг менда.

ЧЎЛ ЛОЧИНИ

Ҳар тонг булбул наво қилар
Боғингизда.
Боғлар кўрки ҳар дақиқа
Меҳрингизда.

Яйдоқ чўлни яйратиб,
Боғ қилдингиз.
Ялангликлар яловига
Чек қўйдингиз.

Орзуларим ғоянгизга
Тилак бўлди.
Яйдоқ чўллар меҳрингиздан
Нурга тўлди.

Тонгдан токи оқшомгача
Ниҳол экиб.
Пешонадан маржон-маржон
Терлар тўкиб.

Она-юртнинг ардоғида
Ҳурматингиз,
Улуғликка етаклади
Меҳнатингиз.

УМРИМ СУЯНЧИҒИ

(Умр йўлдошим Рисолатбонуга)

Сен билан ҳаётни ҳис қилар қалбим,
Сен билан чамбарчас умрим гулшани.
Ҳорисам дармоним, чексиз имоним,
Вафода бахтимнинг сен шараф-шони.
Рўзгорим султони, дилим ҳамроҳи,
Бедор кулбамга ўзингсан пайванд,
Фидойи муҳаббат қонингга синган,
Бир умр ўзингсан дилимга дилбанд.
Меҳрингни қуёшга этаман қиёс,
Шунчалар фидолик сенда мужассам,
Ўзгалар қўзида ҳавас уйғотган,
Инсонлик бурчимиз сўнмас мустаҳкам.
Бир нафас бўлмасанг кўҳна равогда
Мунгли сукунатга тушади кўзим.
Бу ўксик пўртана тўлғоқли нидо,
Бўғзимга тиқилар айтажак сўзим.
Оилам фариштаси, хонадон кўрки,
Ўзингсан мукаррам, азиз боғбони.
Сен билан мунаввар, сен билан обод,
Бахтиёр умримнинг ўтган ҳар они.

ХУШ КЕЛИБСИЗ

Кўксига бир хушоҳанг томиб,
Узилди бодомнинг тушлари.
Навбаҳорни қўшиққа солиб,
Хуш келибсиз, боғим қушлари.

Қиш кунлари зориқиб кутдим,
Сочларимга қор юқиб кутдим.

Унутдим ўзимни, унутдим,
Хуш келибсиз, боғим қушлари.

Баҳор ели эсмоқда майин,
Сайрашингиз саодат тайин.
Соғинчимни шеърда айтайин,
Хуш келибсиз, боғим қушлари.

ҚИШЛОҚ ТУНИ

Ой сўзлади оҳиста,
Маржон таққан кўк осмон.
Ялтираб минг олтин зар,
Ёғду сочар беомон.

Сокин тун, сокин қишлоқ,
Ой инъоми зар кўрпа.
Яшил дарахтлар бўйлаб,
Шивирлар ҳазин шарпа.

Мудроқланиб тўлғонар,
Хипчин шохли баргчалар.
Сокин тунли ғуссалар,
Тин олгандай шунчалар.

Оҳиста тинч эсади,
Боғлар бўйлаб шаббода.
Туйғуларга ҳамоҳанг,
Ажиб сир бор маъвода.

Сукунат зар тахт кўрган,
Замин бўйлаб ойгача.
Тун, борлиқ равоғида
Эркаланар тонггача.

ЧОТҚОЛ ЭРТАКЛАРИ

Оху боқар виқор билан,
Гўзал боғлар жамолига.
Боғлар кўрки гулдан либос,
Кўзлар тўймас камолига.
Чотқол тоғ этаклари,
Яшил майса, чечаклари.

Ҳаёт қайнар қояларда,
Қушлар сайрар бутоқларда.
Наво сози булоқларда,
Тўлқин сузар ўтлоқларда,
Чотқол тоғ этаклари,
Яшил майса чечаклари.

Қояларнинг сўнмас кўрки,
Гўзал Чотқол оҳулари.
Кўшиқ айтиб меҳнат қилар
Гўзал қишлоқ моҳилари.
Чотқол тоғ этаклари,
Яшил майса чечаклари.

ТОҒ ҚИЗИ

Шошма, тоғ қизи,
Сўзимни олгин.
Севгим гулшани
Сен бўлиб қолгин.
Сўзим олмайин,
Қочма йироққа.
Қолдирма мени
Ҳажру фироққа.

Мени лол этди
Ойдин жамолинг,
Қиёсин топмадим
Ширин висолинг.
Эй, Чотқол моҳи,
Бирга кезайлик.
Севги розини
Эркин куйлайлик.
Шошма, тоғ қизи,
Сўзимни олгин.
Севгим гулшани
Сен бўлиб қолгин.

НАВРЎЗ

Шохлар сочин силар эсиб,
Бор меҳрини инъом этиб.
Шон таратар боғлар кезиб,
Баҳор, ёзга элчи Наврўз.

Ҳар бир ғунча баҳор жони,
Бахтдан дарак ҳар бир они.
Кўк майсалар ризқнинг дони,
Баҳор, ёзга элчи Наврўз.

Наврўз найли наво чалар,
Шохда ғунча кўзин очар.
Гулдан шохлар гилам ёзар,
Баҳор, ёзга элчи Наврўз.

Наврўз кўзлар кутган соғинч,
Сўлгин дилга сочар севинч.
Қувонч қолиб кетар ўкинч,
Баҳор, ёзга элчи Наврўз.

ОЙДИН КЕЧА

Ойдин кеча, ойдек бўлиб,
Кўриндинг ёр кўзимга.
Қаддингга мен тикилган чоғ,
Чўғ ташладинг дилимга.

Боғлар бўйлаб кезган чоғинг,
Майса ўпар пойингни.
О, машшоқлар куйласа,
Кўшиққа мос қаддингни.

Тун сабоси қадам жилмас,
Атрофингда парвона.
Қошларингни чертиб ўйнар,
Мунгли оҳлар бегона.

МАЖНУНТОЛ

Сувга боқиб шохлар куйлар,
Сен мунглисан, мажнунтол.
Маъюс руҳинг нега ҳорғин,
Бу сиригнда ажиб ҳол.

Узун тунлар қаддинг эгик,
Таъзимдасан ҳар қачон.
Ажиб туйғу қалбинг тиғлар,
Тикилганда барча жон.

Сози синган мунис ҳофиз
Қиёсидек қиёфанг.
Сурур завқи сендан айро,
Эгик қаддинг мудом танг.

Узун тунда шивирлашиб,
Сухбат қурар шохчалар.
Юлдузларни ўксик кўзи,
Ғамгин боқар шунчалар.

Узун тунлар қаддинг эгик,
Таъзимдасан ҳар қачон.
Ажиб туйғу қалбинг тиглар,
Тикилганда барча жон.

Боққан кўзда ажиб сеҳринг,
Хомуш боққан ошиқдек.
Узун шохинг кўрки ўзга,
Қадди ҳилол маъшуқдек.

СЕНИ СОҒИНИБ

Бедор қалбим сенсиз ғариб,
Соғинч завқи дилимда.
Сенга муштоқ бор вужудим,
Васфинг ҳар чоғ куйимда.

Изтиробим туби чексиз,
Сарҳади йўқ, бепоён.
Ишқ ҳажрида дилим пора,
Кутган зоринг мен жонон.

Қушлар эса жуфти билан
Бахтиёр ҳар лаҳзада.
Мендаги мунг интизорлик,
Бўлмасин ҳеч ўзгада.

Сени деб шу кўйга тушдим,
Дил офтобим малҳами.
Энди билсам ҳижрон экан
Муҳаббатнинг ҳар дами.

КУЗ

Куёш гўё зарпарда ёйган,
Нури тилла, кўрки ўзгача.
Фақатгина бир сас таралар,
Кузга монанд эрта тонггача.

Жунжитувчи мезон шамоли
Баргчаларни чирт-чирт узади.
Кузга хос бир ажиб тароват
Боғлар бўйлаб аста кезади.

Оқшом тушгач, анҳор сувлари
Сокин оқиб аста бўйлайди.
Куз фаслига монанд оҳангда,
Ҳар лаҳзасин жўшиб куйлайди.

Гўзалликда тенги йўқ сийрат,
Олтин ранги кузга мос зебо.
Майингина тебраниб аста,
Новдаларда шивирлар наво.

ОЙ СЎРАСА

Ой сўраса алдоқлаб,
Сўзларига кўнмасман.
Садоқатим сарварин
Дил уйимдан қўймасман.

Ҳаёт ғурбат, ёр ҳамдам,
Ҳар лаҳзамни зийнати.
Ҳижрон дилим эзганда
Содиқ менга ҳиммати.

Шодлигимга ёр сабаб,
Унут бўлар ғам гарди.
Меҳри чирой ёзганда
Дилдан кетар ғам гарди.

Ёр ўтирса ёнимда,
Ором шу он жонимда.
Ғамнинг қолмас ғубори,
Ҳислар завқи қонимда.

Ой сўраса алдоқлаб
Сўзларига кўнмасман.
Садоқатим сарварин
Дил уйимдан қўймасман.

ЁМҒИР

Шивир-шивир сасингда
Ажиб сирли оҳанг бор.
Тор ипидек толангда
Дилга ёқар жаранг бор.

Замин майин оҳангда
Жон олади ҳар лаҳза.
Ранг олиб ороланар
Тебранган яшил майса.

ҚУШ БЎЛСАМ

Кушлар учса ҳавога,
Тикиламан маъвога.
Тўлқин ичра мавжланиб,
Мафтунман куй-навога.
Қани, учар куш бўлсам,
Чексиз самони кучсам.
Қўналғаси беҳисоб,
Ҳар шох улар маскани.
Ажиб қўшиқ куй чалар,
Тортқилаб юр деб мани.
Қани, учар куш бўлсам,
Чексиз самони кучсам.
Ҳар ғунчага бош қўйиб,
Гуллар шарбатин ичсам.
Ойдин тун алласининг
Оғушида тин олсам.
Қанот ёзиб кушлардек,
Кенгликларда яйрасам.
Иқболи шод юртимни
Бахтин қалбдан куйласам.
Қани, учар куш бўлсам,
Чексиз самони кучсам.

БЕДОРЛИК

Термиламан
Ҳолсиз кузда.
Нажот истаб
Борлиққа.
Бирор дардкаш
Қиё боқмас
Дардманд руҳим
Боғлиқда.
Тун пардаси,
Қора зулмат.
Дард тошқини,
Қаҳрида.
Тўлғанади
Ҳолсиз тўлқин.
Оҳларимни нидоси
Сингиб кетар
Қора туннинг
Бағрига.
Деразамдан
Шивирлаб,
Кириб келар
Тонг шамоли.
Руҳим эса,
Тетиклашар.
Дард, азобни
Унутиб.
– Раҳмат, – дейман
Роҳат сезиб ўзимда.
Деразам,
Унутамаман дардимни.
Майин боқиб,
Салом берар,

Шохчалар,
Борлиқ инъом.
Этган оҳанг,
Сепиб дарднинг
Гардини.
Кўз нурларим
Ёрқинлашиб,
Дадил боқиб
Ҳаётга.
Келажакда
Бу ниҳоллар
Чинор бўларди,
Кўк бўйлаб
Мевасидан еганлар:
– Раҳмат, – дея
Хотирлаб.
Асрларни бўйлаб ўсар,
Ниҳолларим барҳаёт.
Ҳар баҳорда
Гуллайди.
Демак,
Номим барҳаёт.

БЕЛАНЧАК

О, қанчалар хушнуд, шод
Вужудим лаҳзалари.
Оромнинг оғушида
Кўнглимнинг зағчалари.

Ёшлигим шодонлиги,
Бешикдаги онларим.

Гўдаклигим гул фасли,
Ўша ўтган тонгларим.

Жонимга роҳат бўлган
Онажоним алласи.
Шундай бахтиёр ўтган
Болалигим палласи.

ЁШИМ

Бир аёл сўради кулиб ёшимни,
Рангига тикилгач оппоқ сочимни.
Саволдан дилимда хилма-хил хаёл,
Ҳислар тўлғоғида кетдим сочилиб.

Яшириш не ҳожат, умр дафтарин,
Умрим сарбонининг муҳри юзимда.
Жилғалар йилларнинг рамзидан мерос,
Гувоҳлар ҳозир-ку юзу кўзимда.

СОҒИНЧ

Ҳувиллайди сенсиз ҳовли,
Қуш қўнмаган саҳро мисол.
Унсиз мунгли сукунатга
Чўмиб кетар бир зум хаёл.

Ҳар хонага кирсам излаб,
Улар мендан сўрар бўзлаб,
Тўлғоқ ҳислар маъюс бўлар,
Сўнг толмагач сени излаб.

Лаҳза қадри шунча баланд,
Сал бўлмасанг ҳовли интиқ,
Энди билсам фариштадек,
Уйга экан кўркинг ёрлиқ.

Сен бор, уйда ҳаёт бордек,
Кўзда ҳислар жилоланар.
Кўрк таратиб кенг ҳовлида,
Фаришталар шод айланар.

БОЙҚУШ

Ажиб кўрк васфида ёзнинг оқшоми,
Япроқлар сасида хушёқар маъво.
Қисмати шунчалар мунгли, тубанки,
Қалбига тасалли беролмас наво.

Қуриган ҳар шохча унинг маскани,
Мунғайиб ҳасратин тўкар тонггача.
Туйғулар туғени ёритмас тунни,
Қуёш нур тўккан саҳар бонггача.

Тун бўйи ҳориган аламнок бойқуш,
Гўзал тонг кўркидан ҳоли фаромуш.
Оҳиста юксакка кўтариб қўксин,
Қоронғи кавакка йўл олар хомуш.

МУСТАҚИЛЛИК ТОНГИ

Бугунги кўркам тонгнинг таровати ўзгача,
Субҳидам сийнасида хуш кўркамлик барқарор.
Етти оға ёғду сочар тонг кўркига зеб бериб,
Шабнам қўнган беғубор гуллар кўркида виқор.

Тўлқинлатиб дилларни бир сас келди хонадан,
Ё ўғилми, ё қиздир Ватанга битта посбон.
Мустақиллик тонгининг муборак шарафига,
Сен туғилгач, эрта тонг чароғон бўлди ҳар ён.

Қалб тўридан ҳеч ўчмас, тарихда йўлчи юлдуз,
Тақдиринг аъло бўлар, азиз бўлар ҳимматинг.
Жаҳонни лол қолдирган адолат парвонаси,
Жаҳонгир Темур бобо она юртнинг зийнати.

Етмиш йилнинг етимчаси, эркисиз тақдир зулмати,
Каловланган бемадор бургут мисол ўтказдик.
Итоатга иложсиз тобеландик эгилиб,
Айни умр сарбонин эсиз бевақт ютқаздик.

Ёш ўтса-да, минг шукр, истиқлолни кўролдик,
Нашидаси муаттар, кўрки бирам нурафшон.
Келажаги олдинда зафар қучар, шубҳасиз,
Камарбаста шарафи ҳозирдан эрта равшан.

Она замин Туроннинг пок тупроғи муқаддас,
Ҳар дақиқа бу юртда насиба бўлар баланд.
Эрки ўчмас маъноли ўзбек номин – шарафи,
Дўстлик сўзи муқаддас, келажакнинг пайванди.

Шарққа олтин дарвоза сен туғилган бу ўлка,
Истиқлолга эришган она юртга фарзандсан.
Бахт тонгида туғилдинг, бахтли эркинг муборак,
Орзулари зафар қучган келажаги порлоқсан.

ДЎСТЛИК

*(Марҳум дўстим
Манзирбойга бағишлайман)*

Бир оқшом хонада ўтириб танҳо,
Фидойи дўстларни эсладим бир-бир.
Бедор кунларимни ўчмас ҳамдами,
Дўстларни кўришга хумор бўлди дил.

Кўплаб дўст тутиндим қанчалар билан,
Пардозли сўзига маҳлиё бўлиб.
Мадҳия ўқишди дўстлик ҳақида,
Дастурхон тўрида мақташди тўлиб.

Дўстлар бор, омадли дўстга шумғия,
Жонини беришга ҳар лаҳза тайёр.
Қўй ўрнига сўяр буқа, сигирин,
Дўст тутиб ўзин муғамбир айёр.

Амалдан у тушгач, дўст деган кимса,
Танимас кўрса ҳам муғамбир тулки.
Яна бир омадли дўст излар изғиб,
Самимий одамдек кўриниб турқи.

Қирқ йиллик дўстликка гувоҳдир қуёш,
Урмимиз тарихи бир қатлам китоб.
Шукрким, юракдан ўчмади қатра,
Дўстликдан ҳар лаҳза ёришди офтоб.

Гоҳ қотган нон бўлди патир ўрнига,
Азиз билдинг юракдан шу инъомимни.
Шудир-да дўстликка буюк садоқат,
Оз бўлса ҳам кўпдек кўрдинг боримни.

БОҶИШЛАРИНГ

Кўзларингда ҳайрат сийрати,
Қоматингда тақдир ҳиммати.
Кўзларингда дониш ҳикмати,
Севиб қолдим сени, тоғ қизи.

Боқишларинг охуга қиёс,
Мушк-анбаринг таралади рост.
Кулгиларинг жамолингга хос,
Севиб қолдим сени, тоғ қизи.

Чаманзорни чиройи бўлиб,
Фунчалардек оҳиста кулиб.
Зор боқаман мафтунинг бўлиб,
Севиб қолдим сени, тоғ қизи.

Чашмаларни тўлғоғисимон,
Сенга интиқ дил ўртар ҳамон.
Қалбим ундар доим сен томон,
Севиб қолдим сени, тоғ қизи.

Асовлигинг кўркиннга зиё,
Дил қулфингда мужассам ҳаё.
Сўзларимдан иймандингми ё,
Севиб қолдим сени, тоғ қизи.

ОЙБЕК

Сиз юрган кўчага нигоҳим тушса,
Ўша хотирамни такрор ўйлайман.
Юракда из бўлиб қолган севинчдан,
Дўстларимга қувнаб сўзлайман.

Тафаккур ғоянгиз мавж урган чоғда
Табаррук кафтингиз босдим қўлимга.
Саховат рамзидек кулган сиймонгиз,
Фароғат шамсидек боқди кўзимга.

БОҒБОНГА

Бир чеккада хомуш ўксиниб,
Сендан ёдгор бир кетмон қолди.
Олма шохда осилиб ёлғиз,
Чалғи, ўроқ ва макон қолди.

Эл нигоҳи ҳавас-ла боққан,
Сендан юртга гўзал боғ қолди.
Ҳар дақиқа сенга меҳрибон,
Дўст дилида соғинч доғ қолди.

Ҳар баҳорда узоқ юртлардан,
Қушлар келар боғинг соғиниб.
Ҳар шохчада маънос термилар,
Сенсиз шохда турар ўксиниб.

Шивирлашиб мунгли оҳангда,
Сўзлашади ғариб шохчалар.
Боғбонини қўмсаб тонг сахар,
Кўзёшини тўкар ғунчалар.

Аждодларинг бийрон тилида,
Такрорланар васфинг сафоси.
Дўстларингга ором бағишлар
Сендан ёдгор боғинг навоси.

ҚУШЛАР

О, қанчалар қалбим малҳами,
Мафтуниман овозингизни.
Борлиғимни сархуш айлагай,
Тонгга монанд шўх созингизни.

Туйғумдаги тошқин хаёл,
Зилол сувдек тиниқлашиб.
Ғуборларим минг бор чаяр,
Руҳим арши кўркамлашиб.

Интиқ қалбим эса хушнуд,
Унутилар ғамнинг сасин.
Чирой бўлиб кўрк таратар,
Турфа гуллар гул ғунчаси.

Ҳар баҳорда эслаб мени,
Куйланг баҳор гул фаслини.
Дилим севган тонг қўйнида,
Танҳо гўзал юрт васлини.

Қабрим узра униб чиқсин
Куйларингиз майса бўлиб.
Қабрим ранги яшил рангда,
Ҳар янгроғи турсин кулиб.

ЙИҒЛАМАГАН КИМЛАР БОР

Ҳаёт ғами оғир юк,
Ҳеч қоматинг этмас тик.
Лаҳзанг ҳар дам бедорлик,
Йиғламаган кимлар бор?

Беш кун шодсан, ўн кун ғам,
Ҳеч кимса бўлмас ҳамдам.
Пойингда гирдоб ҳар дам,
Йиғламаган кимлар бор?

Умринг ўлчови арқон,
Тахт бўлар бир кун вайрон.
Нажотга бўлмас имкон,
Йиғламаган кимлар бор?

Ҳаётдан шод бўлган ким,
Савол берсанг бўлар дим.
Кўзёш тўкар унсиз жим,
Йиғламаган кимлар бор?

УЧ ТУП ГУЛ

Ҳовли кўрки бугун ўзгача,
Сабза рангли ғунча очилган.
Кенг ҳовлимиз бўйлаб, вожаб,
Қиёси йўқ бир дур сочилган.

Кенг ҳовлида шу гулнинг акси,
Ярашиғи кўнгил ҳузури,
Оҳ, товланар рангин жилоси
Гўё бўлиб ёрқин шам гули.

Узоқдан ҳам кўрки сабзаранг,
Ҳовлимизни бўлиб зийнати.
Шу кўрк бўлди, шу кўркам зиё,
Баҳоржонни бизга ҳиммати.

ЁР, СЕНГА БОҚҚАНИМДА

Тирик жисмим аро тўлғоқ
Гар кўрмасам бўлиб илҳақ.
Қадринг дилдан ўчмас ҳар чоғ,
Ёр, сенга зор боққанимда.
Вужудимда малак гўё,
Сен нур бўлиб қўнган зиё.
Кўзларингда кўрдим ҳаё,
Ёр, сенга зор боққанимда.

МАНЗАРА

Ой оҳиста кўкда юмалар,
Борлиққа зар тунини ёйиб.
Ялтироқ томчилар аста ўрмалар,
Шарпасиз қора тун ғуборин чайиб.

Осуда жимликда поклик тимсоли,
Чигиртка нағмаси симфоник оҳанг.
Табиат уйқуга чўмган мисоли,
Сукунат пардаси тортилган таранг.

ВАФОДА СЕН ЯГОНА

Севгимни сен меҳру сафоси,
Бахти бўлиб меҳринг вафоси.
Қалбда жоним ишқнинг навоси,
Вафо аҳдин меҳрингда кўрдим.

Толганимда ёнимда ҳозир,
Гўё зимда мен кутган Хизр.
Сен орзуйимга зиё берган нур,
Вафо аҳдин меҳрингда кўрдим.

Чой қуясан одатим билиб,
Узатганда меҳрингни бериб.
Қувонаман ҳурматинг кўриб,
Вафо аҳдин меҳрингда кўрдим.

Унут бўлиб беҳисоб йиллар,
Оғушида асраган тунлар.
Ёддан ўчмас ҳеч ўша онлар,
Вафо аҳдин меҳрингда кўрдим.

СЕВГИ

Биз учрашдик ишонч, тақдир деб,
Қалблар ишқдан гул ёзган чоғда.
Хаёл кезар бедор кечадек,
Ўша салқин оромбахш боғда.

Шивирлашар аста новдалар,
Завқли дамдан сен фақат шодон.
Гоҳ ийманиб, эркаланиб гоҳ,
Менга боқиб отардинг хандон.

Ўша оннинг тиниқ орзуси,
Сароб бўлиб учди шу тобда.
Ўзга тақдир, ўзга вафонинг,
Садоқати жой олди қалбдан.

Тақдир ҳукми эгиб бошингни,
Ўзга ёрга жонона бўлдинг.
Йиллар юкин кўтариб дадил,
Жужуқларга сен она бўлдинг.

Бармоқларим силаган сочинг
Оқарибди нигоҳ ташласам.
Бўса олиб меҳрим қонмаган,
Ўша дамни энди эсласам.

ҚОР ҲИНИ

Қорлар отдим сенга беомон,
Юрагимни юлиб отгандай.
Ҳислар чулғаб борлигин шу он,
Боқшингда бир сир сезгандай.

Қўмсар кўзим соғинч чеҳрангни,
Кўрсам дейман хушнуд жамолинг.
Муштоқ дилим зор боқар эди,
Жилмайишинг ғунча ҳилолинг.

Оҳ! Кафтингда оппоқ, беғубор,
Отган қорим тилагинг бўлиб.
Ҳумоланиб маъюс боқасан
Умид шаънин завқига тўлиб.

Муштдек бу қор асли баҳона,
Изҳорингни билиш тилагим.
Ишқ розини сўзласин, майли,
Кафтингдаги муштдек юрагим.

ҚЎШИҚ СЕҲРИ

(Ҳалима Носировага)

Оҳанг сеҳри дил роҳати,
Жисми-жонинг малҳами.
Оҳ, жонимга жон қўшар,
Оҳанг сеҳрин ҳар дами.

Куй мафтуни шод қушлар,
Сокин хаёлга толган.
Қўшиқ сеҳридан ҳатто,
Кенг жаҳон ҳам тин олган.

Мудрайди бутун борлиқ,
Роҳат сезиб ўзида.
Ажиб тўлқин жилоланар
Майсаларнинг юзида.

ГУЛ

Гунча эди бир туп қизил гул,
Нигоҳида туйғу уммони.
Сийнасида хомуш бир ҳолат,
Бордай гўё сирли армони.

Булбул нохуш ажиб ҳолатдан,
Мунгли ҳолда эгик қомати.
Баҳор чиндан булбул бўстони,
Сукут ичра қўшиқ даъвати.

Гул ўтказган гулчи хумори,
Меҳрин бериб ўтказган у зот.

Тилаклари ушалмай балки,
Орзу, армон бўлдими барбод.

Ҳар эрта тонг интиқ ғунчалар,
Тонг отганда дардини айтиб.
Куз фаслида бедор бўлган чоғ,
Ерга сочди сочини юлиб.

ЧОТҚОЛ

Қишлоғимни кўрки, савлати,
Кўксин кўкка керган чўққилар.
Салобати жасорат янглиғ,
Менга илҳом берган чўққилар.

Тарихингни тарихи азал,
Замин сенга азалий тенгдош.
Суронларга ҳеч эгмадинг бош,
Метин эрур сендаги бардош.

Она Чотқол, оху маскани,
Беозор бағрингни кўрки ораста.
Виқор-ла боқасан, салобатли қад,
Заминга қўр тўкиб барваста.

КЎҲНА ДУНЁ

Кўҳна дунё жилвасин
Асрори кўп, озори кўп.
Ҳар фурсати, онининг
Душвори кўп, зори кўп.

Бу бақо зийнат чироғин
Чашми ҳол афторида,
Ҳажри-андуҳ сорининг
Куйлагувчи тори кўп.

Бу бақо сарҳадлари
Минг бор хушнуд этса ҳам.
Лек кўнгилда зоҳир этган
Мунги оҳин сори кўп.

Минг фароғат қасрида
Айш-ишрат сурса ҳам.
Бу ҳаёт айёмининг
Илтижоли кори кўп.

Борлиқ шому – васфини,
Гарчи эҳсон этса ҳам,
Дилга мискин ханжарин
Чоғлагувчи хори кўп.

Эй, Асомий, андалиб,
Кавсарин топмоқ, малол.
Кунма-кун ҳар лаҳзасин
Душвори кўп, мори кўп.

БАҲОР ТАРОВАТИ

(Неварам Садоқатга бағишлайман)

Садоқат қизим бугун, кўзгудан узмас кўзин,
Жингалак сочларини ҳавас билан тарайди.
Қоматига ярашиқ нафис атлас кўйлаги,
Қувонч тўла кўз билан боқиб дилдан яйрайди.

Куёшнинг илиқ тафти, бодомнинг чаман гули,
Қизчамнинг севинчига шулар чиндан баҳона.
Сочига лента таққан дейсиз гўё бойчечак,
Кўзгу ёнидан жилмас ўз кўркига парвона.

Шодлигининг шодмони баҳорнинг хуш зебоси,
Қизчам қалбин шодлиги баҳор меҳрин ардоғи.
Қулочини кенг ёйиб, кутар она куёшни,
Таърифида қизчамни ҳеч тугамас адоғи.

Тол хипчини сочпопук баҳор тукқан эрка қиз,
Ғунчалар хандасидек бирам ширин кулгиси.
Кенг гулзордан кўз узмас, севинчидан энтикиб,
Очилган ғунчаларни келар жуда ўпгиси.

ОНА ВАСИЯТИ

Тилдан сўзлар, кўздан нурлар,
Чекинмоқда қалбдан дурлар.
Остонада пари-хурлар,
Кетар чоғим келди, болам,
Отанга сен бўлгин ҳамдам.

Отанг ўксиб ёш тўкмасин,
Боши болишга чўкмасин.

Ғариблардек термилмасин,
Бурчинг бажар мадор бўлиб,
Мамнун бўлсин меҳринг кўриб.

Ёлғиз ётса, йўлдош бўлгин,
Ҳамдам бўлиб суҳбат қилгин.
Отанг сўзин ибрат билгин,
Ўкситмагин отанг, болам,
Йиғлаб сўзлар онанг, болам.

Тилдан сўзлар, кўздан нурлар,
Чекилмоқда қалбдан дурлар.
Остонада пари-хурлар,
Кетар чоғим келди, болам,
Отангга сен бўлгин ҳамдам.

СЎРАШМАГАН ДЎСТ

Рўзғор иши тўлмас уммон,
Шундай кемтик ҳаёт ҳамон.
Ким яшаган тўлиқ, омон,
Сўрашмаган дўстдан ўксима.

Ҳар бир бошда минг бир ғавғо,
Бу корга йўқ ҳеч бир даво.
Абад шундай бу кенг дунё,
Сўрашмаган дўстдан ўксима.

Ҳар қадамда хаёл эрксиз,
Ҳар инсонда орзу чексиз,
Уммонида кезар тенгсиз,
Сўрашмаган дўстдан ўксима.

Мингта бўлса, минг бир жумбоқ,
Руҳлари ҳам ҳорғин, чарчоқ.
Ишонмасанг кўзига боқ,
Сўрашмаган дўстдан ўксима.

БОБОЛАРИМ

Сизлар эккан ниҳоллар чинор бўлиб,
Боғлар узра нур ёзди, кучга тўлиб.
Ҳар шохчада шодон ғунчалар кулиб,
Аллоҳ сизни раҳмат қилсин, боболарим!

Ҳар хонадон боғининг чин шонисиз,
Донишлардек ақлнинг бой конисиз.
Файзи жаннат дарахтлар боғбонисиз,
Аллоҳ сизни раҳмат қилсин, боболарим.

Устозларга азал удум бу мерос,
Шогирдларга инъомингиз зўр қиёс.
Суҳбатингиз каломида эҳтирос,
Аллоҳ сизни раҳмат қилсин, боболарим.

Таърифингиз ворисларнинг тилида,
Таърифингиз созланган тор қўлида.
Ўлмас бўлиб яшарсиз юрт дилида,
Аллоҳ сизни раҳмат қилсин, боболарим.

ЁМҒИР

Ҳовлида оҳиста ёмғир шивирлар,
Оҳанги дилларда хушнуд шитирлар.
Томчиси ҳориган замин давоси,
Унинг сувида чўмилар қирлар!

Чумоли ҳар кунги ризқидан хурсанд,
Мусича ку-кулаб қанотин чаяр.
Қушлар ҳар шохга бахтиёр қўниб,
Роҳатдан қанотин оҳиста ёяр.

Томчиси ҳаётнинг дорул шифоси,
Она ер симирар гўдакдек балқиб.
Яшил ранг кўркига нур зиё бўлиб,
Ғунчалар тебранар оҳиста қалқиб.

СОЧИҚ САТРЛАР

Ҳис этмасин ул гўзал оҳим ўтини,
Боқаман тарк этмай бу одатимни.
Боқишим сабаби айтар сўзимда,
О, билсанг эди, ёр, садоқатимни.

* * *

Кўз олдимдан кетмас ҳеч қачон,
Кўркинг руҳим бўлиб адоси,
Шундай бўлиб қоласан ҳамон,
Гўзал тонгнинг майин сабоси.

* * *

Ўйланган сўз ўтли бўлади,
Жоҳил бағрин тиғдек тилади.

* * *

Дарахтга чиқишни этсанг ихтиёр,
Унинг ёшига бергил эътибор.

* * *

Оқдан нолима, оқдир мададкор,
Тириксан, ҳар лаҳза юришинг даркор.

* * *

Қўлимда асо,
Борлиғим мадорсиз.
Йўрмачоқ болага
Ўхшайман чоғи.
Яна қайта бошланди
Болалик чоғим.

* * *

Туғилган юртингда топсанг эътибор,
Бахтлисан, бахтлисан, эй, инсон минг бор.

* * *

Душманингга ҳеч ўлим тилама,
Охир-оқибат пушаймон бўлма.

* * *

Икки лаб иттифоқ, ҳар сўзинг тиниқ,
Иноқ бўлмаса гар ҳар сўзинг синиқ.

* * *

Сабрингни сарҳади агар бўлса кенг,
Оқиллик шамсини албат билгин тенг.

БАРГЛАР

Чапак чалинг, ўйнайман,
Барглар, барглар.
Шаънингизни куйлайман,
Барглар, барглар.

Ёз кунлари ёзилиб,
Барглар, барглар.
Шивирлайсиз очилиб,
Барглар, барглар.

Оқшомга хуш чиройсиз,
Барглар, барглар.
Шодон қалбли хумойсиз,
Барглар, барглар.

Ошиққа куй оҳангда,
Барглар, барглар.
Шивирлайсиз ҳар тонгда,
Барглар, барглар.

Овозингиз тинглайман,
Барглар, барглар.
Жўр бўлишиб куйлайман,
Барглар, барглар.

БИР ҲОВУЧ ДУР

* * *

Адолатдан узоқ бўлса бой,
Одамларнинг аҳволига вой.

* * *

Кимда бўлса адолат-инсоф,
Ундан қочар манфурлик шу тоб.

* * *

Дониш ақли хур-дурдан аъло,
Сўз уммони тенг келмас асло.

* * *

Қуёш кундуз ҳаёт булоғи,
Ой кечанинг ёруғ чироғи.

* * *

Ақл бўлса инсонда тоза,
Бахтиёр у, эҳ, қандай соз-а.

КАВКАЗ САРҲАДЛАРИДА

*(Белорус журналисти
Галя Смирновага)*

Кавказ ҳавосидан эди диллар шод,
Азиз онлар эса бўлиб қолар ёд.

Буюклар назари тушган ҳар хилқат,
Борлиқ сирасида ажиб бир иффат.

О, Кавказ, сурурнинг сўнмас туйғуси,
Қалбга ғулу солар борлиқ кулгиси.

Вужудим роҳатда соф эрур ҳаво,
Бирам хуш сафоли, ёқимли наво.

Кенг майдон оралаб сархуш бораман,
Кўркли зеболарни такрор кўраман.

Зиналар беҳисоб, саноғи чексиз,
Қизил ранг мрамардан қиёси тенгсиз.

Сабоси парвона ҳар фурсат сайин,
Юзларни сийпалар қўллари майин.

Бейбутов куйлаган оҳангга қиёс,
Шивирлаб баргчалар таратади сас.

Борлиқни ҳуснига диллар маҳлиё,
Ҳурлар бўстони кезгандай гўё.

Жисмимда қайнайди илҳом булоғи,
Мисралар чекининг йўқдир адоғи.

О, Кавказ қизлари, замин фарзанди,
Юртинг шабистони кўрки, дилбанди.

Қирғий кўз, яноғи кўркига монанд,
Ошиқлар дилига чўғ солар ҳарчанд.

Чаросли кўзларда жўшқинлик мавжуд,
Ажиб бу ҳолатдан ҳайратда вужуд.

Сурури қалбимни ороми бўлди,
Шодлик тухфасидан армоним сўлди.

Мингларни биридек жисмим оромда,
Орзум ёлқинлари ранг ёзар дамда.

Бир-бирдан гўзал баланд-паст қирлар,
Ўзга хаёлларга чалғимас диллар.

Ёнма-ён бўлсак ҳам оралиқ узоқ,
Сукунат ҳукмида, тилларда тузоқ.

Ўтишар, ўткинчи сони беҳисоб,
Қомати сарвидек, кўрки моҳитоб.

Миллатим кимлиги дўппимдан аён,
Кўзларга хуш ёқар боққанда ҳар он.

Дил қулфи очилиб, мавзу бошланди,
Ишқий муносабат аста жонланди.

Баланд-паст дўнгликлар кўксини эздик,
Виқор-ла Бештовни иккимиз кездик.

Шамоли, жамоли хуш кўрди бизни,
Қувончни сеҳрига тўлдирди кўзни.

Баъзида бетоблик қийнаган чоғи,
Ҳис этдим кўркида маъюслик доғин.

Хайрлашув чоғида икки дил гумроҳ,
Сўзлар аслияти кўзларда чақноқ.

Абадий нишонсиз айрилиқми бу?!
Ё, вужудга чўккан чин қайғуми бу?!

ТЎРТЛИКЛАР

* * *

Ақл инсонни энг олий шони,
Шу ақл эмасми камолга элтган.
Бири паст ва ўрта, бири олий шон,
Донолик тахтига муносиб этган.

* * *

Ой ёғдуси ёғилган чоғда,
Гулзорга боқ, гулзор ажиб ранг.
Майин эсган муаттар исдан
Қотиб турар зулмат бўлиб танг.

* * *

Дунёнинг ишлари ечилмас тугун,
Ҳеч ким ечолмас, айтолмас бутун.
Қунлар ўтаверар бир-бирин қувиб,
Ҳеч зот бу ҳаётга бўлмаган устун.

ЧОТҚОЛ СОЙИМ

Чотқол сойим,
Сўз булоғим,
Кўшиғи соз
Чин ардоғим.
Сен меҳримни
Сўнмас тожи,
Шаънинг қуйлар
Кўнгил тори.
Кеча-кундуз
Созинг тинмас,
Ўзга оҳанг

Асло қўнмас.
Шўх овозинг
Тўлқин-тўлқин,
Куйга солиб
Ҳаёт кўркин.
Тўлқинчалар
Ўйин тушиб,
Қувонади
Кўзлар кўриб.
Тўрғайчалар
Шўнғишади,
Қанот қоқиб
Сузишади.

НИҲОЛИМ

Жарангдор овозим сизларга сингган,
Меҳрим нашидаси кўркам ниҳолим.
Хиргойи этасиз мени ёд этиб,
Келганда шод этиб, такрор баҳорим.

Шивир-шивир сасинг такрор ва такрор,
Менга бахшида эт чалган созингни.
Эшитиб қабримда қувончга тўлай,
Дилни ром этувчи хуш овозингни.

БУЛОҚ БЎЙИДА

Шивир-шивир,
Оҳангларин.
Тинглаб дилдан
Наволарин.
Кўнғироқли
Тўлқин чалар,
Ҳаяжонда
Дил шунчалар.
Бу қувончдан
Албат дарак.
Хушли дамдан
Мамнун тилак.
Ой заридан
Балдоқ тақиб,
Сас таратар
Майин оқиб.
Ичган сайин
Меҳринг қонар.
Салқинлиги
Дилга ёқар.

БОҒБОН

Боғни боғбон
Боғ қилди.
Эл кўнглини
Чоғ қилди.
Шохлар ишком,
Ерга боққан.
Меваси гўж
Маржон таққан.

– Боғбон, ҳорманг,
Дегим келар.
Мевасидан
Егим келар.

СОҒИНЧ

Юртлар кездим,
Беҳисоб.
Ёришиб
Дилда офтоб.
Қувончли ҳислар
Чексиз,
Бирор кун
Ўтмас беиз.
Кездим кўркам
Шаҳарлар.
Хоҳи кеч,
Хоҳи сахар.
Лекин, сенсан,
Хаёлда.
Дилда соғинч,
Ҳар дамда.
Жонажон
Юртим она.
Сира сўнмас,
Дурдона.
Ҳавасингдан,
Дил мамнун!
Бағрингда
Қувонч
Ҳар кун.

Шундай қувонч,
Бўлса ҳам,
Ҳар дамимга,
Сен ҳамдам.
Қалбим сархуш,
Ҳар лаҳза.
Руҳимдасан,
Эҳ, мазза.
Кўмсаб гўзал
тонгларни.
Кўркам чаман,
боғларни.
Жилосида
Шўх наво,
Ҳавоси
Дилга даво.
Дарёлари
Шўх оқар,
Оҳанги
Дилга ёқар.
Қушларида
Ўзга кўрк.
Қўшиғин ҳеч
Этмас тарк.
Хушласам ҳам
Созини,
Тинглаб
Шўх овозини,
Кўк таратиб
Борлиққа.
Қалбни ундар
Шодликка.
Мевасин
Ранги тиниқ,

Мақташга
Арзир аниқ.
Юз бор кезган
Боғларим.
Хушнуд ўтган
Чоғларим.
Меванг ранги
Кўзимда.
Такрор доим
сўзимда.
Ўзга юртнинг
Тоғларин,
Ишком тўла
Боғларим.
Кездим яйраб
Кунма-кун,
Ой чиққанда
Ҳатто тун.
Сендек
Туйғу олмадим.
Завқли ҳисга
Толмадим.
Қўмсаб сени,
Чотқолим,
Сен билан банд
Хаёлим.
Мингдан бири
Мен фарзанд,
Фидоман
Сенга ҳарчанд,
Бағринг она
Меҳридай.
Боғинг жаннат
Сеҳридай.

Таърифинг
Достонимга,
Беназир
Бўстонимда.
Сени ҳарчанд
Куйлайман.
Такрор-такрор
Сўйлайман.
Ҳаёт экан,
Танда жон.
Сен қалбимда
Сўнмас шон.

СОЧМА САТРАЛАР

* * *

Болани эркала тили чиққунча,
Бироз эрка бўлсин, майли, юргунча.
Сўнг измингга ол, бўлма бепарво,
Пушаймон бўлмагин токи ўлгунча.

* * *

Муҳаббат умрнинг ўчмас чироғи,
Ким бунга эришса бахтли ҳар чоғи.

* * *

Булоқлар жаҳлдан тамом бегона,
Ақлда тенги йўқ, улар ягона.

* * *

Яшаган умрингни қилсанг сарҳисоб,
Зорланиб ҳаётдан этасан хитоб.

* * *

Ҳаётдан шодлигинг сабабини айт,
Ҳеч ким шод бўлмаган ёлғон сўздан қайт.

* * *

Яшаган ҳар тарзинг ўтса назардан,
Тўлғаниб кетади жисминг ҳазардан.

БУ ЧОЛЛАР ЁМОН ЧОЛЛАР

(Ҳангома)

Чанги билан Хумсоннинг
Оралиғи анча йўл.
Йўллари ювгандир
Гоҳи ёмғир, гоҳи дўл.

Холбобонинг Хумсондан
Дўсти келди ҳол сўраб.
Бир кеча бўлди меҳмон,
Сухбат қурди жуфт жўра.

Нақ ўттиз йил бўлибди,
Иноқ дўст бўлганига.
Уч ой бўлди бобонинг
Етмишга тўлганига.

Бири-бирин ҳазилин
Кўтаришар икки дўст.
Рўзғори бут, саранжом,
Йўқдир ундан каму кўст.

Фақатгина кампири
Кўз юмган бу оламдан.

Эсга тушса Холбобо,
Ўртанади аламдан.

Холбобо келар шанба
Борар бўлди Хумсонга.
Нафақасин бузмасдан
Солар бўлди ҳамёнга.

Етди ўша кун, отин
Эгарлади эрталаб.
Силаб кўйди манглайин
Меҳр ила эркалаб.

Йўллар узун, тубсиздек,
Ўру қирлар беҳисоб.
Манзилнинг қанчалигин
Ота қилмас сарҳисоб.

Отин аста елдиарар,
Ошиб борар довондан.
Фикри эса бўшамас,
Асло чексиз хаёлдан.

Кун ҳам оғди пешиндан,
Ҳарорат сал пасайди.
Оти толди, шекилли,
Юриши сал сусайди.

Узоқдан ғира-шира,
Хумсон қишлоқ кўринди.
Холбобо отин қистаб,
Йўрттирай деб уринди.

Хумсонликлар уйида
Кўп марта бўлган меҳмон.

Ҳар бирин синаб кўрган,
Ким яхши-ю, ким ёмон.

Жаббор бобо икковлон,
Шод суҳбатдан яйрашди.
Тунни тонгга улашиб,
Қумрилардек сайрашди.

Жаббор бобо сал хомуш,
Силайди соқолини.
Кўз олдига келтириб,
Холбобо аҳволини.

Не деярин билмасдан,
Иягини қашлади.
Охири юрак ютиб,
Сўзни шундоқ бошлади:

– Аёлдан эркак олдин,
Кетса ўша бахтиёр.
Лек орзуга ҳеч қачон
Аллоҳ бермас ихтиёр.

Кўринишинг етмишмас,
Ҳали ёшга ўхшайсан.
Тишинг бутун, танинг соғ,
Яшашга бўш келмайсан.

Маҳаллада фарзандсиз,
Ўрта ёш тул аёл бор.
Корингга ярайди-да,
Бўлмаса ҳам ойрухсор.

Маъқул десанг гаплашай,
Кўнса бахтинг чопгани.

Икковингга етади,
Холбобожон, топгани.

Бўлгуси келин сени
Кўрган экан неча бор.
Ёш йигитдек қаддингга
Берган экан эътибор.

Мен баҳона Хумсонга
Эрка куёв бўласан.
Бахтинг кулиб турибди,
Яна ўзинг биласан.

Эрта тонгда Холбобо
Қишлоғига йўл олди.
Бу чинми ёки ҳазил,
Йўл бўйи ўйга толди.

Хумсонликлар эрталаб,
Сафарга бел боғлашди.
Уловларни йиғишиб,
Ул-булни ҳам чоғлашди.

Келинга бир сидирға
Сарпо тушди тугунга.
Ҳатто қўшилди бир жуфт
Қурғур бўйни узундан.

Тўрт дўст бир шумлик ўйлаб,
Кулишарди яйрашиб.
Бир улфатни кўндиришди
Келинликка сайлашиб.

Чигирткалар хониши
Келарди узоқлардан.

Бир майин оҳанг янграр
Жилдироқ булоқлардан.

Хурсанд бўлиб Холбобо
Кутиб олди меҳмонни.
Ҳурматни бажо этиб,
Улоқтирди армонни.

Жаббор бобо “келинни”
Даст кўтариб туширди.
Рашки келиб Холбобо,
Меҳмонга гап учирди.

Дастурхонда ноз-неъмат,
Жой-жойига қўйилган.
Ҳатто кичкина тўқли
Ирим қилиб сўйилган.

Марҳабо деб “келинни”
Баланд тўрга ўтқазди.
Дуодан сўнг Холбобо
Дил чигалин кетказди.

Жаббор бобо ишбоши,
Жиз-биз бўлди қозонда.
Қизиб кетган даврада
Ҳазил-ҳузул шу онда.

Ер остидан Холбобо
Қараб қўяр келинга.
Ёшин ўйлаб боқади,
Чол бечора илинжда.

Дастурхонга қўл чўзса,
Ялтирайди узуги.

Қарашдан ҳеч толмайди,
Отанинг кўз сузиги.

Коньяқдан олволишиб,
Сал қизишди улфатлар.
Бири олиб, бири қўйиб,
Авжга чиқди суҳбатлар.

Ора-сира сездирмай
Узатдилар келинга.
Олавер, эй, хумпар чол,
Қувват бўлар белинга.

Никоҳни дам ўқишди,
Вакил бўлди иккиси.
“Келин” эса бугундан
Холбобонинг бекаси.

Холбобонинг ҳар лаҳза
Иштиёқи ортади.
Оқ куйлакли “келинчак”
Нигоҳини тортади.

Пайт пойлаб биқинидан,
Чимчиб олди «келинни».
Бечора жон ҳалпида
Қочмоқликка уринди.

Хуллас, тун оққанида,
Кетар бўлди меҳмонлар.
Холбобо томонидан
Кийгазилди чопонлар.

Йўл бўйи ҳазил-ҳузул
Қилиб, кулиб кетдилар.

Тонгга яқин Чангидан
Хумсонга ҳам етдилар.

“Келинни” кўрай дея,
Интиқ эди Холбобо.
Охири сир очилиб
Таъзир еди Холбобо.

Билса уни улфатлар
“Тузлаб” кетишган экан.
Дўсти Салим сатангни
“Келин” этишган экан.

Тўрт жўранинг бу иши
Аён ҳар бир инсонга.
Чангидаги ҳангома
Достон бўлди Хумсонга.

BAΦO

(Достон)

ВАФО

(достон)

Майнинг кўрки гўзалликка мос,
Қалб тўлқини бўлади, халос.
Гул табиат гўзал малика,
Қирни кезган етар тилакка.
Элчи сабо пешонанг силар,
Ҳар лаҳзангга чин омад тилар.
Қуёш кўкда ўз йўли бўйлаб,
Яхшиликни дилида ўйлаб,
Ғарбдан Шарққа йўл олар ҳамон,
Ҳар бир кунни етаклаб омон.
Кўк юзида кезар булутлар,
Ўлжа излаб санқир бургутлар.
Қуёшни гоҳ тўсиб йўлини,
Мағрур тутиб булут ўзини.
Тўсиқларга ҳеч эгмайди бош,
Ўз йўлини сарбони қуёш.

II

Ҳовли тўла тўйчи болалар,
Келиб кетар қанча-қанчалар.
Кимдир кўзда жиққа ёш билан,
Кимдир дилда чин бардош билан.
Келганларни хушвақт кўришар,
Уй тўрига таклиф қилишар.
Даврон ака бугун тўйбоши,
Сир бермайди тошқин ич-таши.
Холис жойда ўгириб юзин,
У ўзига айтиб дил сўзин,
Юпатувчи кўзёш тошқини,
Алангалар кўнгил чақини.

Қўни-қўшни, қариндош-уруғ,
Ҳеч совғасиз келишар қуруқ.
Тўқдан очни сони беҳисоб,
Қисмат дами ўзи бир китоб.
Ҳурби ая лаҳза бўлса ҳам,
Даврон ака жонига малҳам.
Ўттиз йилча бирга яшашди,
Борин баҳам кўриб ошашди.
Давронини кўнглин кўтариб,
Вужудидан ғамни итариб,
Бардам бўлинг, ахир бугун тўй!
Ёру дўстга қаранг, тўла уй.
Ўн саккизда Шухратнинг ёши,
Омон бўлсин ўғлимнинг боши.
Келин билан ёши баробар,
Келинимнинг оти Санобар.
Давронига таскин берди-ю,
Ўзин дадил тутмоқ бўлди-ю.
Эртанги кун тушиб ёдига,
Кўзёш ҳамдам бўлди оҳига.

III

Шухрат эса дўстлари билан,
Бирга ўсган тенглари билан.
Гоҳ суришиб, гоҳо кулишиб,
Гоҳо завқу шавққа тўлишиб.
Дўстларида кулги, табассум,
Сухбатлари тинмасди бир зум.
Кўп дўстлари жангга кетишган,
Синовлардан омон ўтишган.
Куёв йўлдош саноқли сони,
Қувонч шавқи бугунги они.
Шухрат бугун куёв либосда,

Бор хаёли кўзи чаросда.
Беқасам тўн, белда белбоғи,
Таърифининг тенгсиз адоғи.
Чуст дўпписи ярашган бошга,
Монанд бўлиб тим қора қошга.

IV

Серзавқ гурунг айни авжида,
Табрик сўзлар чексиз мавжида.
Карнай-сурнай навоси баланд,
Шодлик завқи ҳукмрон ҳарчанд.
Бир нечалар қўлтиқтаёқда,
Зўрға турар эди оёқда.
Шундай тўйни кўришидан шод,
Кўрмайлик, деб урушни бот-бот.
Оқ тўр чойшаб келин бошида,
Келин бўлди севги ёшида.
Шухрат эса хурсанд бахтидан,
Ҳеч тонмади айтган аҳдидан.
Келин қўли Шухрат кафтида,
Балқир жони севги тафтида.
Санобарга шивирлар Шухрат,
Кўнгли учун қилди насиҳат.
Тўйимиздан беадад шодман,
Бугун эса қолади, ёдда.
Ҳар фурсатни билгин ғанимат,
Биз учун бу энг олий ҳиммат.
Кўзёшга ҳеч берма эркингни,
Бахтлиман, де доим ўзингни.
Кенг даврада Шухрат, Санобар,
Дугонаси Меҳри ва Лобар.
Ўйнадилар шўх-шўх яйрашиб,
Бир-бирига тўймай қарашиб.

V

Беғубордир бу тунги чирой,
Вазмин кезар самодаги ой.
Борлиқ мудроқ сукутга чўмган,
Ҳаёт саси бутунлай тинган.
Фақатгина бир уйда бу кун,
Шам ёғдуси ёнар бетутун.
Севишганлар охирги кеча,
Буни билар элдаги барча.
Оддийгина қишлоқ тўпори,
Дилида йўқ қилча ғубори.
Фақат севги ўртар бағрини,
Фаҳрим, дейди севган ёрини.
Фақат унсиз Шухратга боқар,
Ишқнинг сели қалбида оқар.
Термилади сўзсиз, садосиз,
Киприк қоқмай бўлиб адоси.
Тақдир шами ёғду таратиб,
Муҳаббатга иқбол яратиб.
Ёнганида дилда муҳаббат,
Рахна солди аёвсиз қисмат.
Шухрат эса бағрига тортиб,
Лабларидан асаллар тотиб.
Санобарни ўпди юзидан,
Ишқ чақнарди боққан кўзидан.
Ҳайҳот, бунча тез келди бу тонг,
Яна қисмат такрор урар бонг.
Бу йил эса қирқ учинчи йил,
Калимага келмас бирон тил.
Уруш сабаб кўплар тул қолди,
Йигитларни комига олди.
Икки туташ муҳаббат оҳи,
Заминни зор йиғлатар воҳи.

Бир кечалик омонат дийдор,
Иккисига бахш этди мадор.
Ўпич ўрни қип-қизил анор,
Санобарни этмади безор.

VI

Қуёш ҳорғин кўкка тирмашди,
Булутчалар уни ўрашди.
Санобарнинг доғли алами,
Бўзлар ишқдан ернинг санами.
Ғиз-ғиз эсар бемадор шамол,
Лек эсишга келарди малол.
Ғунчаларга булбуллар қўнмас,
Гуллар шоҳи шабнамдан синмас.
Жоҳил боқса кўзин ололмас,
Ҳоли бўлиб, узоқ кетолмас.
Шуҳрат билан келин Санобар,
Иккисида севги баробар.
Бир-бирига тўйишгани йўқ,
Дил сирларин айтишгани йўқ.
Икки-уч кун бирга бўлишга,
Дийдорлашиб ўйнаб-кулишга.
Раисдан ҳеч жавоб бўлмади,
Ошиқларнинг кори тўлмади.
Жимлик чўкди ўртага шу он,
Сўз жавобин кутишар гирён.
Ватан учун бўлаётган жанг,
Бу жанг бизни қолдирмоқда танг.
Аскар керак ёвни қувмоққа,
Тилим ожиз бир сўз айтмоққа.

VII

Тонг отганда идора олди,
Одам билан бир зумда тўлди.
Лекин дили ёришган зот йўқ,
Хандон отган биронта шод йўқ.
Узун тунда ухлолмай бедор,
Ўз комига тортганидай дор.
Юлдузларни йиғлатди яна,
Илтижодан толганди тани:
“Шу қисматга дучор ҳар она,
Фарзандига бўлиб парвона.
Қулочини ёзиб самога,
Илтижосин айтар Худога.
Аламидан сиғмай ҳаётга,
Кул бўлмоқда куйиб зуррётга.
Шухрат дадил тутиб ўзини,
Санобардан узмас кўзини.
Боққан сайин соғинчи ортар,
Санобарни бағрига тортар.
Тўймас сира муҳаббатига,
Мойил бўлиб илтифотига.
Мени кутгил, албат, қайтаман,
Сенга ваъда бериб айтаман.
Уруш тугаб, бўлади омон,
Юрагимда бу ишонч ҳамон.
Тилагимни бўлиб дармони,
Кетар шунда дилим армони.
Ҳар лаҳзада ёдингда бўлай,
Тушларингда қувлашиб юрай.
Уруш тугаб, бўлса омон йил,
Соғ қайтаман, хайр, омон бўл!

VIII

Тунни кунга улашиб ҳар кун,
Чўзилгандай ҳар кун ўтган тун.
Санобарнинг қочиб уйқуси,
Беқарордир юрак туйғуси.
Дарвозада доим қулоғи,
Жўшиб тошар соғинч булоғи.
Хат кутади зориқиб зор-зор,
Муштоқ бўлиб ҳар кун интизор.
Бугун хурсанд ўтган кунидан,
Мактуб олди Шухратжонидан.
Қайнона ва келин ёнма-ён,
Кўзларини тикишар гирён.
Тўлғоқ ҳислар чулғаб бағрини,
Ўқишдилар бериб меҳрини.
Соғлигидан қувончга тўлди,
Шукр, дея шодланиб кулди.
Келиб турди ҳафта сайин хат,
Бу Санобар учун катта бахт.
Шухрат ака, сизни соғиндим,
Қувонч қайда, жуда толиқдим.
Тушларимда доим кўраман,
Ёнингизда бирга юраман.
Дарбозага ҳар кун боқаман,
Хатингизни интиқ кутаман.
Мендайлارнинг сони-саноғи,
Айтсам тугал бўлмас адоғи.
Сизсиз ҳовли тили йўқ, соқов,
Сокин турар дарахтлар анқов.
Дайди ўқдан асрасин сизни,
Тул қилмасин Худойим бизни.
Йўлингизда кўзларим ҳар пайт,
Тилагим шу, омон-эсон қайт.

IX

Кун билан тун отар кетма-кет,
Юракларда ёнар ҳар лаҳча ўт.
Фараҳлидир кечки оқшоми,
Хаёлида ўша айёми.
Қишлоқ бўйлаб нидоли оҳанг,
Ҳар жонзотнинг асаби таранг.
Юпунгина, кичик тор ҳовли,
Қари тутга осилган човли.
Қайнонаси Нортожи хола,
Ўғлин қўмсаб чекарди нола.
Чой узатиб қайнонасига
Кўз ташлади пешонасига.
Ажинларнинг ирмоғин кўрди,
Ғам-андуҳдан юраги тўлди.
Бунча эрта ажин излари,
Киртайибди ҳатто кўзлари.
Бир ой бўлди Шухратга энди,
Қайнонасин қомати синди.
Ғам қаддини букканлиги рост,
Толеини ҳасрат этди паст,
Йиғлай-йиғлай мадори қуриб,
Қадамини қўёлмас юриб.
Фақат унсиз кўзёш тўкади,
Ҳар бир куни шундай ўтади.

X

Бир ой ўтди, почтачи бобо
Хат келтирди жўшиб, ажабо.
Қайнона ва Санобар шу он,
Кўзларига суртдилар гирён.
Хатни шошиб очди Санобар,

Хат ичида хушбўйли ис бор.
Хатни аста ўқий бошлади,
Она тинглаб кўзин ёшлади.
Яна бир бор суртиб юзига,
Севинч ёши келди кўзига.
Хавотирни отиб нарига
Соф илиқлик кўнди барига.
Орзусига ишонч боғлади,
Тилсиз мактуб кўнглин чоғлади.

XI

Илиқ шамол оҳиста эсиб,
Баҳор юрар боғларда кезиб.
Санобарни чақириб раис,
Маслаҳатин айтди у холис:
– Илтимосдан бурма юзингни,
Билмоқчиман одил сўзингни.
Илтимос бор, агар хўп десанг,
Бизлар хурсанд, сен рози бўлсанг.
Биз ўзаро келишиб сени,
Маъқулладик барчамиз буни.
Маҳаллангга бригадир бўлсанг,
Илтимосга йўқ демай кўнсанг.
Йигитларнинг кўпи урушда,
Аёл-қизлар фаол ҳар ишда.
Маҳаллага сени танладик,
Янглишмасам тўғри англадик.
Бригадир бўл катта-кичикка,
Етишинг рост орзу-тилакка.

ХИ

Эрта тонгда, барвақт уйғониб,
То тонггача ҳолсиз тўлғониб.
Ухлатмади нохуш хаёллар,
Чексиз эди дилда баёнлар.
Бугун жуда чигал муаммо,
Не бўлишин билмайди аммо.
Шу хаёлда идора томон,
Ўйларида бир фикр ҳамон.
Санобарни кўрганда раис,
Сал ўрнидан кўзғалди маъюс.
Киприк қоқмай тикди кўзини,
Сал дадилроқ тутиб ўзини.
Қаламини ўйнаган бўлиб,
Сукут ичра бардоши тўлиб.
Санобардан узмас кўзини,
Кутар эди айтар сўзини.
Биргад бўлиш менга хос эмас,
Бунга сабрим чидаш беролмас!
Раис эса оғиз очмади,
Бир нуқтадан кўзин олмади.
Бир зум хона сукутга чўмди,
Қайноқ сўзнинг овози тинди.
Гулнор, Лобар раисга боқиб,
Сал тутақиб, гапирар ёниб:
– Ҳей, Санобар, чигал сўзни қўй,
Насиҳатни яхшиликка йўй.
Учта болам, шукр, бағримда,
Эрим эса қонли урушда.
Уч йил бўлди шу хизмат бурчим,
Ишляпман етгунча кучим.
Бош бухгалтер Турсун, Салима,
Бригадирлар Ойдин, Карима.

Айтганларим сен билан тенгдош,
Ўзинг билан яқин синфдош.
Қари-қартанг чоллардан ўзга,
Кўринмас ҳеч ёшлардан кўзга.
Кеча-кундуз тиним билмайди,
Чарчаса ҳам асло тинмайди.
Омон бўлсин азиз бошлари,
Юзга кирсин раис ёшлари.
Хотиржамлик бизга хос эмас,
Бепарвони юрт одам демас.
Биз уларга ёрдам берайлик,
Озиқ-овқат ҳар дам берайлик.
Жангчи дўстлар раҳмат десинлар,
Шиддат билан ёвни қувсинлар.
Эркакларнинг ўрнин билдирмай,
Иш қилайлик қўлни тиндирмай.
Сендан ўзга топилмади ҳеч,
Баҳонангни қилаверма пеш.
Ҳар фурсатни билиб ғанимат,
Кўрсатайлик Ватанга хизмат.
Кўп уйларда жужуқлар сероб,
Ҳеч бўлмасин гўдаклар хароб.
Шулар учун меҳнат қилайлик,
Юрт корига ҳамдам бўлайлик.
Раис сергак тутиб ўзини,
Лобарни хуш кўриб сўзини.
Ўттизларда Лобарнинг ёши,
Фақат ёлғиз шўрликнинг боши.
Учта фарзанд унга овунчоқ,
Фарзандларга фидо у ҳар чоғ.
Кўзи қора, киприги узун,
Гапирганда сал сузар кўзин.
Сочин чамбар қилиб боғлаган,
Қизил фаранги рўмол ўраган.

Бир йил бўлди хат йўқ эридан,
Аллоҳ огоҳ аёл сиридан.
Икки йилдир раисга муовин,
Шу режаси ортар кундан-кун.
Гап қолмади айтилмаган ҳеч,
Тортишувдан кун ҳам бўлди кеч.

ХIII

Ҳосилдор ер кутар деҳқонни,
Ғанимат, дер ҳар ўтган онни.
Ҳар тирик жон кўзғалди ишга,
Бел боғлашди донни экишга.
Барча ишга жадал киришди,
Кундалик иш яхши юришди.
Санобар кирган ҳар бир хонадон,
Ўзин ишга чоғлашди чандон.
КТЗ трактор ремонт қилинди,
Иш унуми ҳар кун кўринди.
Бу йил баҳор жасорат этди,
Мўлжалдаги ишлари битди.
Раис, Лобар отда келишди,
Замиранинг ишин кўришди.
Раис бир зум хаёлга ботди,
Ҳеч сўз демай ичидан ёнди.
Бўлмаганда лаънати уруш,
Ўз жойида бўларди ҳар иш.
Тўлқинланиб Замира шу он,
Ўксиб-ўксиб йиғлади гирён.
“Келиб қолар эринг урушдан,
Қутуларсан оғир юмушдан.
Ўтиб кетар кўргилик кунлар,
Ёруғ бўлар қоронғи тунлар.
Раҳмат сенга, Замира, минг бор,

Жасоратинг бўлсин мададкор.
Уруш қисмат, уруш фалокат,
Юрт бошига келтирди офат.
Қон кечмоқда эл учун барча,
Қурбон бўлди қишлоқда қанча.
Ишонч билан кутгин ёрингни,
Ёдда сақла ҳамон зорингни.

XIV

Ўз ишидан мамнун Санобар,
Йўл кўрсатар ҳар куни Лобар.
Ҳар кун ишда ўнталаб аёл,
Ўйланмаган бундайин бир ҳол.
Қияликда кетмон чопишар,
Баъзан қирда ётиб қолишар.
Иссиқ овқат фақат атала,
Жўр бўлишиб айтишар ялла.
Овқатдан сўнг қозон навбатда,
Қозон ювган ялар албатта.
Бу оғир кун барча бошида,
Тишлам гўшт йўқ ичган ошида.
Ҳар аёлнинг ҳасрати тоғдай,
Лекин кўрки, саломат, соғдай.

XV

Санобардан раис ва Лобар,
Хурсанд эди барчаси юз бор.
Дон ҳосили орзудай бўлди,
Катта омбор буғдойга тўлди.
Ҳар хонадон мамнун бу ойдан
Орзу қилган йил бўлди чандон.
Тонна-тонна буғдой, мевани,

Уруш учун манзур совғани
Жўнатишди фронтга томон.
Етиб борсин албатта омон.
Санобарни кўрган чоғ раис
Раҳмат, деди, меҳнатинг боис.
Режаларни аъло дўндирдинг,
Меҳнат қилиб ҳосил ундирдинг.
Уйга қайтгач ухлай олмади,
Ўй ўйлаб ҳеч ҳам толмади.
Бугун тонгда эрта уйғонди,
Тонгга арзин айта бошлади,
Ўксинганча кўзин ёшлади.
“Нега эрта бўзардинг бугун,
Қани ўша бўзармаган тун.
Шуҳрат билан дийдор кўришиб
Турган эдик аҳвол сўрашиб.
Соғинч кўзим тикиб тургандим,
Ўнг юзимни энди бургандим.
Сал чекинсанг аъло бўларди,
Шунда сендан кўнглим тўларди!
Тонг қўйнига хўрсиниб боқди,
Соғинч ҳислар бағрини ёқди.

XVI

Санобарнинг бугун вақти чоғ,
Дил-дилидан тўкилгандай доғ.
Уч бурчакли саломномани,
Зор-зор кутган қувонч хомани.
Бир лаҳза ҳам қўймас ёнидан,
Азиз кўрар, севиб жонидан.
Хати билан расмин солибди,
Шуҳратжони сал-пал озибди.
Аскар кийим ярашган бирам,

Лабларида кулги мужассам.
Илҳақ боқар кипригин юммай,
Тўлқин-тўлқин кўзёши тинмай.
Бир жонида икки хил ҳолат,
Бири севинч, бири ғам-кулфат.
Фалокатдан ўзи асрасин,
Ер тишлатди душман қанчасин.
Қўрқув шоми ўтди ёдидан,
Севгисини кўрар жонидан.
Кимдир эшик қоқди шу онда,
Ғам-андуҳни унутган дамда.
Бирин-кетин дугона-тенгдош,
Ишлаганлар энг яқин сирдош.
Беш-олти қиз дугоналари,
Дили севган дурдоналари.
Санобарни туғилган куни,
Табриклашиб шод этди уни.
Шуҳрат расмин қўлма-қўл олиб,
Тикилганча хаёлга толиб.
Санобарга бардош тилашиб,
Жўнашдилар дилдан хушлашиб.

XVII

Қирқ тўртинчи йилнинг ўртаси,
Айни авжда уруш нуқтаси.
Қурбонларнинг сони саноқсиз,
Бутун юртнинг мадори ҳолсиз.
Ҳафта сари кўплар қайтишар,
Келганига шукр айтишар.
Келганларнинг кўплари носоғ,
Давоси йўқ, ҳеч ўчмас бир доғ.
Санобар ҳам ҳол сурар бориб,
Шуҳратини сўрайди ёниб.

Кўрганлардан тинглар берилиб,
Беҳол бўлар ғамдан ёрилиб.
“Анча бўлди хатдан дарак йўқ,
Лекин кўнгил Шухратимдан тўқ.
Баъзан узоқ ўйлар ўрайди,
Нохуш тахмин қалбни тиглайди.
Уруш тирик жонлар заволи,
Ўтганларнинг тутсин уволи.

Туф-туф, дея Санобар шу зум,
Хаёлларим бўлсин, деди, гум.
Яна ўша-ўша садоқат,
Вужудида сўнмас матонат.
Хаёллари паришон бир ҳол.
Тор ҳовлига боқиб турди лол.
Барг ёзибди бир туп қора тут.
Тез ўтгандай қиш охири – хут.
Ўй-фикрга берилди узоқ,
Сал фурсатда қўйдилар тузоқ.

XVIII

Гўзал баҳор жамол кўрсатди,
Ўтган йилни яна эслатди.
Шухратини соғинди, ёнди,
Билишарди ишқнинг туғёни.
Ўз дардини ўзи билади,
Қандайдир хавф бағрин тилади.
Хаёл оти толдирди анча,
Вақт ўлчови маълуммас қанча.
Баҳор берган тил билан бийрон,
Боғлар билан қир-дала ҳар ён.
Тор кўчадан ўтишар қизлар,
Яноқлари гул-гул қирмизлар.

Санобарнинг севгани дала,
Ҳурмат қилар қиз, аёл ҳамма.
Туғишгандай эгачи-сингил,
Бир-бирига боғлашган кўнгил.
Раҳбарлигин пеш қилиб турмас,
Бундай ҳолни ҳеч кўнгли севмас.
Санобарга табелчи Солиҳ,
Солиҳ учун бу яхши толиҳ.
Келган кундан кўзи Зебида,
Ўт ёнарди доим қалбида.
Кеч кетарда ўлчар ерини,
Зимдан боқиб, артар терини.
Дадил гапга қудрати етмас,
Ҳар кун ундан узоққа кетмас.
Севгисини ошкор сўзласа,
Дилидагин айтиб бўзласа.
Чўлоқлигин юзига солиб,
Ерга урса камситиб, койиб.
Нима деган одам бўламан,
Эл ичида қандай юраман.
Шу хаёллар бошида доим,
Сукут ичра юрар мулойим.
Холис фикри ҳамроҳи бўлиб,
Шундай юрар туйғуга тўлиб.
– Салом, Солиҳ, – деди Санобар,
Ҳазил-ҳузул қилди баробар.
Нега хомуш кўзларингда ғам,
Дил сўзингни айтмайсан ҳеч ҳам.
Санобар жим, маъюс бўлиб лол,
Жумбоқ сари йўллади хаёл.
Мен Зебони чиндан севаман,
Бу сиримни кимга айтаман.
Қаранг, кетмон чопар астойдил,
Сўзлашини хумор қилар дил.

Гох узоқдан боқиб ёнаман,
Орзуларга ҳамон толаман.
Ўнг оёғим қолди урушда,
Маҳрум бўлдим эркин юришда.
Зебо билан ўқидик бирга,
Тадбирларда бўлишдик бирга.
Ўшанда ҳам менга ёқарди,
Шўх кўзлари менга боқарди.
Санобар жим тинглаган бўлди,
Хасратларнинг сабабин билди.
Бир неча кун маъюс юрди жим,
Дил асрорин сезмайди ҳеч ким.
Хаёллари манзил билмас от,
Ҳар лаҳзада ўша ўй бот-бот.
Икки йўлнинг орасида у,
Бир йўл топиш қорасида у.
Бундай ишга дуч келмаган ҳеч,
Йўқ, дейишга бўлган эди кеч.
Бир неча кун сўз демай юрди,
Беҳисоб зил хаёллар сурди.
Зебо билан сўзлашганда ҳам,
Дил севишиб диллашганда ҳам,
Кўнглидагин баён этмади,
Ишқ қарзини аён этмади.
Ҳар кун бирга Санобар, Зебо,
Ҳазил-хузул қилар доимо.
Бири чертар юрак торини,
Бири йиғлаб тўкар борини.
– Зебо, сенга сирли сўзим бор,
Сўз туфайли сенга меҳрим бор.
Солиҳ сенга ёшлиқдан таниш,
Муаммомас сирини билиш.
Бирга ўқиб, бирга ўсгансан,
Ғунча гулдек бирга унгансан.

Лекин... лекин шум дажжол уруш,
Инсонларга кўп солди ташвиш.
Сен ҳақингда зорланиб бўзлар,
Ишқингда у дилидан сўзлар.
Зебо қизиқ ҳолатга кирди,
Гоҳ оқариб, қизариб турди.
–Опа, қандай тилингиз борди.
Бу сўзингиз бағримни ёрди.
Наҳот нимжон, яримжон одам,
Севгим бўлиб қолса у мудом.
– Сен юзимга боқма ўқрайиб
Қараш қилма мунгли тумшайиб.
Дилинг севган йигитинг борми,
Чиндан сенга у йигит ёрми?
Мажрух, дединг уялмай мендан
Қайда энди барваста сенга.
Икки уйнинг бирида аза,
Ҳар юракда гупирар ларза.
Икки юздан ортиқ йигитлар
Ҳалок бўлди, эссиз бургутлар.
Эрим Шуҳрат оёқсиз бўлиб,
Келса эди парвона кулиб.
Олиб келса эшиқдан уни,
Бахтим, дердим мен ўша кунни.
Содиқ бўлиб севгимга ҳамон,
Шуҳратимга тиларман омон.
Эрсизларнинг сони беҳисоб,
Эрсиз қолди қанча моҳитоб,
Дилидаги борини айтди,
Кечки оқшом уйига қайтди.
Бугун Зебо анча ер чопди,
Оғир кетмон зарбидан толди.
Чопилган ер навбати билан,
Ким кўп, ким оз меҳнати билан,

Аниқланар ўлчанган чоғи,
Аён бўлар меҳнатин чўғи.
Навбат Зебо ерига келди,
Сасли шамол оҳиста елди.
Ўлчаб эди ўн икки таёқ,
Зебо зимдан тикилиб турди,
Кўзларида севинчни кўрди.
Бирга юриб фаҳм этмаган,
Синчиклаб ҳеч боқиб кўрмаган.
Ер ўлчовдан бироз толибсиз,
Ишлар кўп-да, анча озибсиз.
Ҳеч меҳрибон айтмаган сўз бу,
Ҳаётида кутмаган сўз бу.
Орзусига ишонган бўлди,
Мажруҳ қалби ишончга тўлди.
Дадилланиб боқди кўзига,
Лабин босди оппоқ юзига.
Урушда қон кечган кекса-ёш
Барчалари тўйда бўлди бош.
Солиҳ хурсанд кўрган бахтидан,
Шодон эди орзу-аҳдидан.
Кўпдан бери бирон хонадон,
Яйрашмаган тўй қилиб хандон.
Тўй даврасин очди Санобар,
Табриклашди барча баробар.
Санобарни таклиф қилишди,
Давра тўлиб қарсак чалишди.
Унутилди ғамли фироқлар,
Сал ювилди қалбдаги доғлар.

XIX

Тез ўтгандай баҳор, гўзал ёз,
Ҳар куни-ю дақиқаси соз.

Яшил барглар тебранар аста.
Ҳатто мунгли дарахтлар хаста.
Ниҳоллардек Санобар хомуш,
Овунарди дала, еру иш.
Ер бошида Ҳамдамни кўрди,
Зум ўтмайин юраги урди.
Бир ой бўлди урушдан қайтган,
Кўргилигин дўстларга айтган.
Янги боғни қилар парвариш,
Кутар уни далада ҳар иш.
Уч синф Ҳамдам юқори эди,
Ўз синфининг виқори эди.
То боргунча Ҳамдам олдига,
Шулар келди унинг ёдига.
Ҳол сўрашди Санобар, Ҳамдам,
Сукут чўкди орага бир дам.
Сув ҳақида узоқ гаплашди,
Сал фурсатда улар диллашди.
Бир хўрсиниб уф тортди Ҳамдам,
Санобарга тик боқди бардам.
Боқиб турар тикканича кўз
Айтмоқ бўлди дилидан бир сўз:
“Санобархон, юрак қатимда,
Нур ялтирар порлоқ бахтимда.
Сен ўйларим порлоқ чироғи,
Номинг эса қалбим ардоғи.
Сен руҳимнинг мудом ҳамрози,
Дилим очсам бўларсан рози.
Севги деган оташ юракда,
Орзу шами ёнар тилакда.
Иккимиз ҳам шу қишлоқ зоти,
Ёзу қиши таниш баёти.
Ватан учун қон кечиб жангда
Жон бермоқда беҳисоб банда”.

“Мақсадингиз билиб турибман,
Ўзингизни кўриб турибман.
Ҳеч кимдан кам эмас кўркингиз,
Менга маъқул айтган сўзингиз.
Ҳамдам ака, гап учун раҳмат,
Сиздан бироқ йўқолсин заҳмат.
Оиламизни яхши биласиз,
Шухрат билан тенгдош бўласиз.
Кўнглингизни оғритгим келди,
Мавжли тўлқин қалбида елди.
Булар бари фойдасиз бир ҳол,
Мен ўзимга-ўзим бўлиб лол.
Мендан ўзга сизга қизлар кўп,
Лочин, Лобар келишганлар хўб.
Бир йил бўлди хат ва хабар йўқ,
Шухратимдан аммо кўнглим тўқ.
Мени кутгил, омон қайтаман,
Кўрганларим сенга айтаман.
Юзларимга юзини босди,
Кўз ёшлари тўлқиндай тошди.
Иккимизда ўша муҳаббат,
То абадий бўлади албат.
Қонли уруш тугаллаб қолди,
Кутавериб кўзларим толди.
Шухрат менинг ширин баётим,
Муҳаббатда якка ҳаётим.
Мен у билан доим тирикман,
Гул бахтига доим шерикман.
Тирик бўлса ёдида номим,
Қучганида дер эди, жоним.
Муҳаббатим юлиб қалбимдан,
Улоқтирсам уни ёдимдан.
Инсон бўлиб туғилганимдан,
Ўлим афзал кўрган кунимдан”.

Санобарнинг дардчил сўзлари,
Ҳорғин боқар толғин кўзлари.
Ҳамдамни бир ҳолатга солди,
Бир зум Ҳамдам хаёлга толди.
– Кечир мени, кечир, Санобар,
Хато бўлур барчада минг бор.

XX

Эшик чертди аста Санобар,
Раис бува ва ёлғиз Лобар.
Туришарди яқин ёнма-ён,
Туташгандай гўё икки жон.
Ханда отиб куларди Лобар,
Ҳижолатдан хомуш Санобар.
Санобарни кўриши билан
Лобар туриб чиқди эшикдан,
Совуқ шамол кирди тешикдан.
Раис сокин сукут сақлади,
Варақларни бир-бир тахлади.
– Санобархон, қалай аҳволлар,
Менга борми сиздан саволлар?
– Сизга ҳеч бир айтар сўзим йўқ,
Эгним бутун, шукр, қорним тўқ.
Айттирибсиз, эшитиб келдим,
Кечиринг, бироз кечикиб қолдим.
– Раҳмат, гапим қолмабди ерда,
Ҳеч фарқи йўқ эртами-кечда.
Уч-тўрт йилки ошиғинг олчи,
Бригадирсан, деҳқонга бошчи.
Йиллик режанг ҳар йили ортиқ,
Қишлоғингга энг яхши тортиқ.
Бир ниятни ўйлаб бошимда
Ғулу солар қирқ беш ёшимда.
Орзуларим қанот ёзган кенг,

Истаганим кўрса мени тенг.
Тўрт йил бўлди фронтда эринг,
Кутавериб толиқди кўзинг.
Икки йилча кутдинг хатини,
Ҳеч бузмайин ёрнинг аҳдини.
Минг-минг раҳмат садоқатингга,
Ишққа содиқ матонатингга.
Уруш шундай ёвуз балодир,
Қалбни ўртар мунгли наводир.
Бир ўқ танни таслим этади,
Жоҳил бўлиб олиб кетади.
Санобарга ютиниб боқди,
Айтар сўзи дилидан оқди:
– Бир йил бўлди, бир орзу ҳамдам,
Тинчлик бермас юракка бир дам.
Дилимдагин айтмасам бўлмас,
Бу сир бағрим титкилаб қўймас.
Санобаржон, мушкул йил бўлди,
Ғам-андухдан кўплари толди.
Жоҳил уруш кўпларни ютди,
Кўп яхшилар бенишон кетди.
Бир қишлоқдан элликта йигит,
Қаҳрамонлар бўлишди нобуд.
Эллик аёл бошчисиз қолди,
Тўймас замин бағрига олди.
Ким билади, балки эҳтимол...
Унга қарар Санобар беҳол.
– Ундай деманг, Шухратим тирик,
Тирик жоним бахтига шерик, –
Тўлқинланиб ўксиб йиғлади,
Раис сўзи бағрин тиғлади.
– Хаёлим ва малагим сенсан,
Дилим севган тилагим сенсан.
Сен жонимнинг ороми бўлгин,

Тақдирингдан шод ўйнаб-кулгин.
Ойга қиёс кўркам жамолинг,
Қаддингга хос, монанд камолинг,
Ҳар эрта-кеч хаёлим сенда,
Шундай кечар аҳволим кунда.
Ёш ўтса-да, ишқ ўлмас экан,
Яллиғ чўғдек ҳеч ўчмас экан.
Сени дейман ҳар кун ҳар вақт,
Кел, севгимга инъом этгин бахт.
Санобар, кел, сўзимга кўнгил,
Чил-чил бўлиб синмасин бу дил.
Маликадай бўлиб яшайсан,
Тақдирингни қайта бошлайсан.
Сен раиснинг севган жонони,
Бахтли ўтар ҳар лаҳзанг, онинг.
Қуриб берай сенга кошона,
Бу бахтингдан бўлсин нишона.
Доим бўлгин қалбим ардоғи,
Абад бўлсин севги адоғи.

XXI

Бир нуқтага тикилганча жим,
Кўзёш тўкар Санобар юм-юм.
Раис дадил келиб яқинроқ,
Билагига қўл чўзди шу чоғ.
Қаҳри билан нари итарди,
Тикка туриб яқинроқ борди:
– Сиз раиссиз, юртнинг отаси,
Ҳам ишончи, ҳамда каттаси.
Ҳар кунингиз доим хиёнат,
Борми сизда зарра диёнат.
Катта-кичик кечиб жонидан,
Кечиб ҳатто севган ёридан,
Ватан учун қилмоқдалар жанг,

Душманларнинг ҳолин қилиб танг.
Сиз бўлсангиз қочиб урушдан,
Ҳеч толмайсиз саёқ юришдан.
Паноҳ билиб қандайдир зотни,
Унутдингиз жонажон юртни.
Ҳар ҳафтада уйланиш одат,
Бу сиз учун энг ёвуз бидъат.
Идорангиз ўйнашга хона,
Жазманларга бўлиб парвона
То тонггача суҳбат қурасиз,
Ишқим дея гаштин сурасиз.
Энди навбат менга келдими,
Кўп хушторлар ортда қолдими?
Сиз ўйлаган аёл эмасман,
Ўзгани ҳеч ёрим демасман.
Муҳаббатим якка-ягона,
Ўзга севги менга бегона.
Қирқдан ўтган ёшингиз билан,
Кўпни кўрган бошингиз билан,
Менга севги изҳор этдингиз,
Уялмасдан севдим деддингиз.
Фронт ёшда икки ўғлингиз,
Юртдан кетди лафз-бурдингиз.
Улар ўрнига ўзгалар кетди,
Кетганлар эса узлатга етди.
Раис бува, тингланг сўзимни,
Қалқиб тўқдим жиндек ёшимни
Чин муҳаббат битта бўлади,
Нозик ҳисни билган билади.
Ўша оташ ўртар дилимни,
Бахш этганман унга ўзимни.
Ўша оташ қалбимда туғён,
Ишқ ҳажрида куяман гирён.
Шуҳрат эса қалбимнинг тожи,

Бўлармикин кўриш иложи.
Муҳаббатим чашмасин очган
Сўнмас нурли зиёни сочган,
Ўша менинг жону жаҳоним,
Ўша менинг ишқим, иймоним.
Ҳар кун кўзим унинг йўлида,
Бор тақдирим унинг қўлида.
Ўзга севги тақдиримга ёт,
Бу йўлни ҳеч кўрмайин ҳайҳот!
Ўзга севги бахтим қисмати,
Аҳдим шундай, виждон ҳикмати.
Ҳаёт деган турфа оламда,
Фақат Шухрат зорли ноламда.
Дайди ўқдан кўз юмса Шухрат,
Унга содиқ қоламан албат.
Қалбимда у абад яшайди,
Қалб боғимда гулдек яшнайти.
Умрим қанча, лекин билмайман,
Чин сўзимдан асло қайтмайман.
Ўзга ёрни севсам севилиб,
Кетган яхши эрта кўмилиб.
Соф аҳдимга содиқ қоламан,
То ўлгунча уни кутаман.
Раис оғир сукутга кетди,
Бир сўз демай эшикка етди.

XXII

Санобарни кўриб ҳовлида
Лобар кирди тугун қўлида.
Ҳол сўрашиб кўришди дилдан,
Якандозни келтирди уйдан.
Чой узатди Санобар мамнун,
Ҳол сўрашди келмаган ҳеч кун.
Янги либос кийган кийими,

Қишлоқда кам учрар бичими.
Сал чўзиқроқ икки олма юз,
Қараганни шайдо этар кўз.
Икки гажжак кўркини очган,
Киприк юммас тикилиб боққан.
Қош мўйлари қуюқ қалашган,
Қоматига бирам ярашган.
Санобарга зимдан тикилди,
Кўнгил чоки бироз сўкилди.
– Раисни сал хафа қилибсан,
Таъна гапни кўпроқ айтибсан.
Бир хўрсиниб Санобар шу дам,
Бирдан ўчди кўнглидаги шам.
– Раисимиз юртнинг отаси,
Бўлиш мумкин ишда хатоси.
Қишлоқда у бебаҳо одам,
Бундай зотни кўрмаган олам.
Юртни севар, юрт эса уни,
Орзу билан ўтар ҳар куни.
Шундай зотга тик қараб боқиш,
Ундан яхши ўзини ёқиш.
Шухратингдан қорахат келган,
Бу хабарни кўпчилик билган. –
Санобар бир тўлғониб кетди.
Икки юзи оқариб кетди.
– Ундай деманг, жоним опажон,
Майли, олинг, керак бўлса жон.
Йўқ, ўлмаган Шухратим, омон,
Юрагимнинг тўрида ҳамон!
– Раис дилдан тўғри сўйлабди,
Яхшилиқни сенга бўйлабди.
Рози бўлсанг яхши бўлади,
Кўплар бахтинг орзу қилади.
Бундай бахтдан бурма юзингни,

Қўлга олиб ўйла ўзингни.
Кулфат нима билмай ўтасан,
Тахти равон бахтли бўласан.
Қуриб берар ҳашаматли уй,
Балки бўлар ҳар йил уйда тўй.
Туғён урар юрагим ҳар чоғ,
Уч фарзандим оёққа тушоқ.
Сенга боққан бахт боқса менга,
Юз ўгирай тақдирдан нега.
Ўттиздан сал ошиқроқ ёшим,
Кутавериб битди бардошим.
Фарзанд билан ким олар мени,
Ҳар дақиқа ўйлайман сени.
– Лобар опа, биламан сизни,
Ҳожати йўқ, ортиқча сўзни.
Бир неча бор яхшилик қилиб,
Ёш тўқдингиз қисматим кўриб.
Раҳмат сизга, раҳмат, опажон,
Таъзимдаман сизга ҳар қачон.
Раисми ё ўзга ҳамқишлоқ,
Ҳаммаси ёд, фақат кўнгил оқ.
Опа, мени тушунинг ахир,
Ўзга севги захардан тахир.
Қучса мени, севиб ўлайми,
Ўз севгимдан кечиб тонайми.
Бир кечали ўша муҳаббат
Вужудимдан ювилмас албат.
Ноласидан мунгли боққан кўз,
Ғариб эди тилга келган сўз.
Ўксиб-ўксиб айтиб йиғларди;
Бу мудҳиш ҳол бағрин тиғларди.
Юз бор олиб Шуҳратни ёдга,
Хаста юрак чидолмас додга.
Ўзга нигоҳ узилган занжир,

Вафо билмас нияти қинғир.
Ўзгадан гап очмаган зинҳор,
Севгилимга, майли, бўлай зор.
Майли, тортай ҳаёт азобин,
Қўрай чидаб тақдир ғазабин.
Битта орзу, битта тилакда,
Сабрим омон юрсин юракда.
Доғ туширсам агар севгимга,
Лаънат дейман минг бор ўзимга.

XXIII

Ўн йил ўтди, тинчликдир ҳоқим,
Қурилишлар авжида бетин.
Қишлоқ аҳли ўзин тиклади,
Кўп бевалар бағрин тиғлади.
Қишлоқ аҳли қараб турмади,
Меҳнатдан ҳеч бошин бурмади.
Ер уланиб ерга қўшилди,
Хирмонга мўл буғдой тўкилди.
Гектар-гектар боғлар жамоли,
Ҳар қишлоқнинг бўлди камоли.
Бунёдкорлик ишлари жадал,
Санобар ҳам тер тўкар ҳалол.
Идорада бугун йиғилиш,
Ҳисоботда кўрилар ҳар иш.
Эрта туриб юмушга юрар,
Ойнасида ўз аксин кўрар.
Узоқ турди боқиб ўзига,
Из солибди жилға юзига.
Икки қамчин ўримли сочин,
Силаганда бироз олди тин.
Қорасидан сал оқи кўпроқ,
Сийраклашиб бўлибди тарқоқ.
– Кексаликка қўйибман қадам,

Упа-элик бўлолмас ҳамдам.
Санобарнинг тенгдош дўстлари
Келиб турар баъзи кунлари.
Барчаси ҳам оила қурган,
Икки-учлаб фарзандлар кўрган.
Кундан-кунга ҳорғин Санобар,
Бутун жисми оғрир баробар.
Бош оғриғи қаттиқ эзарди,
Дард сирини яхши сезарди.
Шу алфозда узоқ дард тортди,
Дарди қайтмай янада ортди.
Бир ой ўтмай қор кўнди бошга,
Дардин кучи айланиб тошга.
Сўнг тўшакка михланиб қолди,
Қисматига чидолмай толди.
– Ёқут опа, яхши келдингиз,
Мен сизни энг яхши синглингиз.
Армоним кўп эди, опажон,
Унутмайман сизни ҳар қачон.
Ҳаёт нима, аслин билмадим,
Шухрат билан ўйнаб-кулмадим.
Бир кечали армонсиз тунни,
Бир умрга бермасман уни.
Биздан туёқ қолмади аттанг,
Шундан, опа, доим дилим танг.
Тенгдошларим Сетор, Дилноза,
Шерзод, Шоҳрух, Гули, Гулноза,
Бирга ўқиб бирга ишладик,
Тўйларини бирга хушладик.
Ўттиз бешда бу йилги ёшим,
Ёр кўксига зор ўтди бошим,
Онажоним айтган алласи,
Меҳри билан боққан палласи.
Ўша эди энг гўзал бахтим,

Ўша бўлди нурамас тахтим.
Худо гувоҳ нону тузимга,
Содиқ қолдим айтган сўзимга.
Шу покликда агар юмсам кўз,
Айтишлари мумкин яхши сўз!
Санобарни эшитган ҳар ким,
Кўзёш тўкиб кетишар жим-жим.
Қундан кунга дарди кўпайди,
Қорачиғи биров кенгайди.
Алаҳсирар гоҳи-гоҳида,
Бир илинж бор ширин жонида.
Ҳой, бормисиз, эшикни очинг,
Бошидан дур тангалар сочинг.
Келди зор-зор кутган Шухратим,
Бугун экан кўриш фурсатим.
Сизни кутиб эшикка боқдим,
Интизорлик ғамига ботдим.
Келинг, келинг, яқин ёнимга,
Ором бўлинг бир дам жонимга.
Киртайибди соғинч кўзингиз,
Борми менга айтар сўзингиз.
Берилади ширин туйғуга,
Яна лаҳза кетар уйқуга.
Тилдан қолди бир неча соат,
Ўлим олди, ҳар жонга одат.
Жон узилди икки кўз очиқ,
Армон дарди заҳардан аччиқ.
Муҳаббатга зор бўлиб ўтди,
Дунё ғамин кўтариб кетди.
Бир қўшиқни куйлайди дунё,
Бу қўшиқнинг номидир ВАФО.

МУНДАРИЖА

Менинг болалигим – сиз

Қуёшим.....	4
Раҳмдил	4
Асалари қўшиғи	5
Чин дўст	6
Мақтанчоқ.....	6
Гулбаҳор	7
Ёрдамчи	7
Онажоним	8
“Доно” укам.....	9
Наврўз бобо	9
Эртақ сеҳри	10
Гуллар	11
Ёз шамоли.....	11
Ўн ёлғон	12
Олтин куз	12
Чақимчи.....	13
Тойчоқ.....	13
Кексалар	14
Ялпиз.....	14
Қир бағрида.....	15
Тонг	15
Соат	16
Бу ким бўлди?.....	16
Пахта.....	17
Ким дангаса	18
Аёз бобо	19
Узум.....	19
Қўшиқ	20
Тоғдаги цирк	20
Меҳнат дарси	23
Жўжа	24
Ҳаёт ҳикматлари.....	25

Соғинчларим

Тириклардай номингиз.....	52
Устоз.....	53
Қишлоғим кўчалари	53
Илҳом	54
Тонг	54
Олма.....	55
Кўзим йўлингда.....	55
Келдим.....	56
Шифокор	56
Аёл ва мен.....	58
Сен бўлмасанг.....	59
Чотқол.....	59
Чўл лочини	60
Умрим суянчиғи	61
Хуш келибсиз	61
Қишлоқ туни.....	62
Чотқол эртаклари	63

Тоғ қизи.....	63
Наврўз.....	64
Ойдин кеча.....	65
Мажнунтол.....	65
Сени соғиниб.....	66
Куз.....	66
Ой сўраса.....	68
Ёмғир.....	69
Қуш бўлсам.....	69
Бедорлик.....	70
Беланчак.....	71
Ёшим.....	72
Соғинч.....	72
Бойқуш.....	73
Мустақиллик тонги.....	74
Дўстлик.....	75
Боқишларинг.....	76
Ойбек.....	77
Боғбонга.....	77
Қушлар.....	78
Йиғламаган кимлар бор.....	79
Уч туп гул.....	79
Ёр, сенга боққанимда.....	80
Манзара.....	80
Вафода сен ягона.....	81
Севги.....	81
Қор ўйини.....	82
Қўшиқ сеҳри.....	83
Гул.....	83
Чотқол.....	84
Кўҳна дунё.....	85
Баҳор таровати.....	86
Она васияти.....	86
Сўрашмаган дўст.....	87
Боболарим.....	88
Ёмғир.....	89
Сочик сатрлар.....	89
Барглар.....	91
Бир ҳовуч дур.....	92
Кавказ сарҳадларида.....	92
Тўртликлар.....	95
Чотқол сойим.....	95
Ниҳолим.....	96
Боғбон.....	97
Соғинч.....	98
Сочма сатрлар.....	101
Бу чоллар ёмон чоллар (Ҳангома).....	102
Вафо (Достон).....	110

Адабий-бадиий нашр

АСОМ ЗИЁ

ЙИЛЛАР ИНЪОМИ

Шеърлар, ҳикматлар, достон

Муҳаррир: *Дилфуза Маҳмудова*
Бадиий муҳаррир: *Фаррух Эрматов*
Саҳифаловчи: *Азамат Қаюмов*
Мусахҳих: *Дурдона Омонова*

ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИ
«ADABIYOT NASHRIYOTI» МЧЖ

Нашриёт лицензияси: АИ № АА 0043. 27.01.2020.
100129, Тошкент шаҳри, Марказ-15. 1/90.
(+98) 128-30-04.

Босишга 20.04.2021 йилда рухсат этилди.
Офсет қоғоз. Қоғоз бичими: 84x108^{1/32}.
Офсет босма. Шартли б.т. 9.0.
Адади 1500 нусха. Буюртма №